

HECKENAST GUSZTÁV

könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.), megjelent és minden könyvárusnál kaphatók:

az 1870. évre szóló általánosan kedvelt dús tartalmu

NAPTÁRAK

ugymint:

Lidércz-naptár.

Rémtörténetek, kalandok, bűnesetek, lélekjelenések stb. gyűjteménye. Sok képpel. Ára 60 kr.

NEVESSÜNK! tárcza-naptára.

Uj humorisztikus naptár.

Számos fametszetekkel, színes borítékban. — Ára 40 kr.

István bácsi naptára.

Szerkeszti Majer István. — Ára 50 kr.

Protestáns képes-naptár.

Szerkesztette Ballagi Mór, tanár. Ára 50 kr.

Falusi gazda naptára.

A földmivelés, kertipar és gazdaság évi közlönye, földbirtokosok, kertész-gazdák, lelkészek, iskolatanítók és gazdatiszteknek ajánlva.

Szerkeszti Dr. Farkas Mihály, földbirtokos. — Ára 80 kr.

Borászati naptár.

Szerkeszti Gyürky Antal. — Ára 80 kr.

Első magyar

katonai naptár.

Magában foglalja a honvéd-törzstisztek arcképcsarnokát és az új honvéd-tisztikar névsorát. Szerkeszti Bethlen Olivér, a „Honvéd” lap szerkesztője. Ára 60 kr.

Népzaszló-naptár.

A magyar nép számára. Sok sikerült képpel színes borítékban.

Szerkeszti Áldor Imre. — Ára 40 kr.

Balpárti népnaptár.

Balpárti polgártársai számára. — Szerkeszti Vasgyúró Tamás. — Ára 50 krajczár.

A magyar gazda

tárcza-naptára.

Szerkeszti Kégly Sándor. — Kemény vászonkötésben 1 ft.

Jó barát.

Nagy képes naptár.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, terjedelmes és pontos tiszt névtárral, számos képpel. Szerkeszti Réthi Lajos. — Ára 1 forint.

Országgyűlési naptár.

Az országgyűlésre vonatkozó s más érdekes közleményekkel, számos képpel. Szerkeszti Szemes Pál. — Ára 60 kr.

Magyar családi naptár.

Ára 60 kr.

Neuer illustrirter

Wolfs-Kalender

für Ungarn und Siebenbürgen.

Mit vielen Holzschnitten und colorirtem Umschlag. — Preis 50 fr.

Határidő-naptár,

hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek számára. Kötve 1 forint 20 krajczár.

Magy. nők házi naptára.

Szerkeszti Beniczky Irma. — Ára 60 kr.

Kisgazdák naptára.

A magyar nép számára. Sok hasznos közleménnyel, színes borítékban.

Megírta egy kisgazda. — Ára 30 kr.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

5-ik szám.

Tizenhetedik évfolyam.

Pest, január 30-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft. Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyszer használt petít sor, vagy annak helye, egyszeri iktatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többször iktatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden iktatás után 30 ujkraczár.

Gróf Bethlen Farkas.

(1813–1870.)

Alkotmányos életünk régi bajnokainak sorai egyre ritkulnak. Az emberi élet rövid határok közé szorított természete hozza ezt magával, mint hogy az erdő agg törzsei is elkorhadva kidőljenek rendre, s az ifjabb hajtásoknak adjanak helyet, hogy azok is büszke sudarakká nőhessék ki magukat. S mindamellett reánk nyomasztó hatást gyakorol s aggályokat költ bennünk minden régi törzs kidőlése. Alkotmányos életünk husz évig szünetelvé, a nyilvánosság s küldelmi tér hiánya mellett nem növekedhetek az új erők azon számban és arányban, mint a régiek kidőltek, s újra megindult alkotmányos életünk is újabb még, mintsem az előbbi s folyvást még támadó hézagokat pótolhatná. Kétséget nem szenved, hogy ha helyzetünk megszilárdul s parlamentáris életünk és autonóm kormányzatunk csak egypár évtizedet ér is meg, az új sarjadzás fődőzni fogja mindig a régi törzsek kidőléséét, mint új erdő a réginek kopárait. A veszteségek veszteségek maradnak azután is, s a tisztelet- és kegyelet-sugallta fájdalommal lesznek emlegetendők mindig; de aránylag kisebb veszteségek nem fognak oly élesen éreztetők lenni s még a legnagyobbak sem látszanak kipótolhatlanoknak. Most még kétszerte érzünk minden csapást, mert nemcsak azokra emlékeztetnek, a kiket elvesztettünk, hanem az utánok maradó ürességre is, melyet rögtön betölteni nem tudunk.

Gróf Bethlen Farkas, Küllőmegye egyik kerületének országgyűlési képviselője, kit a mult hétón kisértünk sirjába, ha nem tartozott is közelünk elsőrendű kitünőségei közé, de azon jelesek közt foglalt helyet, kiket egyszerre minden tekintetben pótolni mégis nehéznek érezzük. Mint a képviselőház egyik elismert pénzügyi kapacitása s állandó pénzügyi bizottságának tagja, tevékenysége által gyakorlati

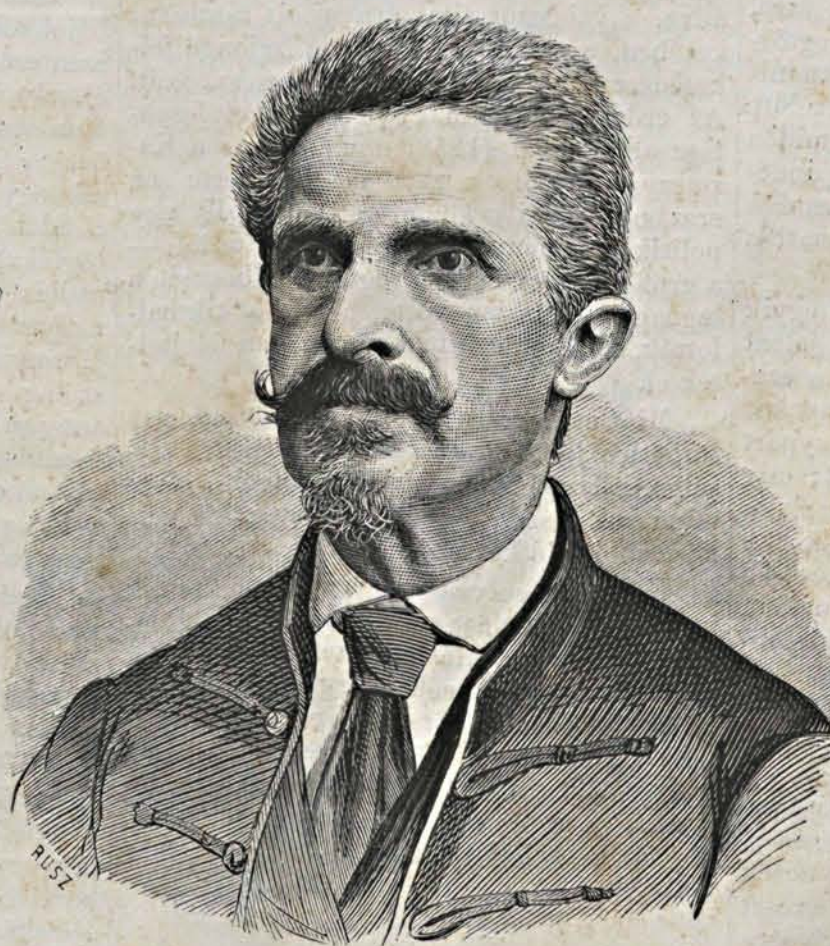
hasznosságu férfiú volt, s oly helyet töltött be, melyet utána jobban vagy úgy betölteni nem igen sokan képesek. Kora halálát, élete ötvenhetedik évében, nemcsak mint hű hazafiét s független elvek és meggyőződés embereét, hanem ezért is őszintén sajnálhatjuk.

Gróf Bethlen Farkas 1813-ban született, Nagy-Szebenben. Atyja, Pál gróf, egész ifju és férfi korát katonai szolgálatban töltötte; s bár kétszer nyugalomba lépett, a birodalmat folyvást fenyegető veszélyek által két-

got viselt s hivatalánál fogva Szebenben lakott. Farkas szülői is többnyire itt tartózkodtak; s míg a gróf háboruban járt, a grófné atyja házában időzött. Itt született 1810-ben Gábor, előbb az erdélyi királyi kormánysszék tanácsosa, most a legfőbb ítélőszék bírása; s itt 1813-ban Farkas. A fiuk állandóan a nagyapai háznál maradtak, hogy szülőik falura költözése után is városi nevelés- s képezetében részesülhessenek. Neveltetésük, a főúri családok szokása szerint, házi nevelés volt, s jeles nevelőjük Csöreghy Ferenczre mindig tisztelettel s elismeréssel emlékeztek, ki az öreg gróf szebeni házában egész 1824-ig vezette nevelésüket.

1825-ben a reformátusok kolozsvári kollégiumába mentek, hogy a nyilvános iskola előnyeiben is részesüljenek, melyeket kár nélkül nem is mellőzhet az, ki a közélet s nyilvánosság pályájára szánja magát, mint ők mindketten. Farkas, csak tizenkét éves még, a gymnasiumi osztályokat folytatta. Tehetséges, eleven, tüzelő, sőt szenvedélyes s a mellett kitartó szorgalmu fiú volt; mint a főrangú gyermekek közül kevesen: az elvont tudományoktól, s a számoktól sem idegen.

Tanulói pályája még nem volt befejezve, midőn Erdélyben is hajnalott a politikai ébredés koránya. Az 1825. és 30-diki pozsonyi országgyűlések vizshangjai ott is megrendítették a levegőt; s az 1831-ki lengyel fölkelés dics- és gyászteljes lefolyása nemcsak az ifjuság képzelődését, hanem minden hazafi szabadságszerető szívét rezdülésbe hozta. Egy alkalom, midőn szerencsétlen lengyel foglyok kísértettek át a városon, csaknem kanócot dobott a löporba. Az ifjuság lázongva lepte el az utcákat s a foglyokat tette meg akarta szabadítani. Az eszélyesebb, bár szintén szabadelvű hazafiak, Bethlen János, Kendeffy s többen, legnagyobb erőfeszítéssel alig vol-

GRÓF BETHLEN FARKAS.

tak képesek az ifjakat lecsillapítani. A tizen-nyolcz éves Bethlen Farkas is a szabadtők közt volt, s lóháton és kivont karddal jelent meg a helyszínen, egész csapat ifjuság élén. Az ifjak közül többen, s köztök ő is, csak nehezen kerültek el, hogy komoly bajba ne jussanak. Midőn három évvel utóbb az 1834-diki országgyűlés Kolozsvárt tartotta örökre emlékezetes üléseit, a szabadelvű követeket támogató közvélemény, s az azt kifejező lelkes ifjuság élén találjuk mindig a fiatal Bethlen Farkast, ki a fiatalság hangadói közé tartozott, s kit Wesselényi és társai mindig fölhasználtak, ha tüntetésre volt szükség, vagy ha — mire gyakrabban került a sor — az ifjuságot csillapítani, biztatni s irányozni kelle.

1836-ban jogi tanulmányait is teljesen bevégezvén, azok kiegészítése végett rövid ideig Maros-Vásárhelytől a királyi tábla mellett írnokskodék; s 37-ben e minőségben volt jelen a szebeni országgyűlési ifjuság között. 1839-ben nőül vette gr. Teleki Rózát, s Bonyhádon, küüllömegei birtokán telepedett meg. Részt vett a közélet kisebbszeri, de azért oly fontos mozzanataiban, a megyei élet küzdelmeiben, s a szabadelvű párt legtüzebb harcosai közé tartozott. Főgondját azonban egyelőre magán ügyeire s gazdasága rendezésére és virágzóvá tételére fordította. Rozsant ősi kastélyát izletes új építkezésekkel cserélte föl; gazdaságába új rendszert hozott be; s különös szenvedéllyel fordult a gyümölcsenyésztés felé. Egyike lön Erdély számos jeles pomológiai között is a legkitünőbbeknek, s a Küüllö nyájas völgyében, az áldott és termékeny domboldalakon ritka jelességű szőlőmivelést honosított meg. A tüzes ifjú a gyakorlati életben is páratlanul mutatta magát. Családi élete, bár kellemetlenségektől sem volt ment, gyermekekkel volt megáldva, s ő ritka meleg szívvel csingött rajtuk. Szívét is ez oldalról érte a legerzékenyebb csapás, mind azok közt, melyeket élete későbbi szakában szenvednie kellett, s melyek sokat tettek arra, hogy testi és lelki erejét korábban megtörjék, mint az évek tehetők volna: tudniillik legkedvesb leányának pár évvel ezelőtt Bécsben történt elhunytja, ki épen midőn férjét b. Apor Gézát az első fiával ajándékozta meg, anyai kötelességének áldozatává lett s atyja sebzett szívére gyógyíthatatlan fájdalom sebet vágta halálával.

Bethlen Farkas, mint megyéjének egyik követe, az erdélyi országgyűléseken jelent meg először. Az 1841-diki, bár még a szabadelvű párt többségben volt, eredményeket nem igen birt fölmutatni, a kormánypárt által elébe gördített akadályok miatt; míg az 1846-diki ellentéte az 1834-dikinek, a maradót túlnyomó többségével alkotva amaz átkos urbéri törvényt, melyet 48 szerencsére eldőpört. Mondanunk sem kell, hogy Bethlen Farkas a szabadelvű kisebbséghez tartozott, mely Kemény Dénes vezetésével alatt az utolsó küzdött a kornak meg nem felelő urbéri törvény ellen, de sikertelenül s csak egy meddő óvással appellálhatott a közvéleményre és az utókor ítélőre.

Az 1848-diki kolozsvári országgyűlésen ismét mint Küüllömege követe vett részt az unió kimondásában. S midőn az végre hajtatott, az erdélyi részekre a postai ügy főigazgatójává nevezetett ki a magyar miniszterium által. — Gyakorlati ismeretei, szenvedéllyel üzőtt statisztikai s rokon tanulmányai kiválólag képesítették őt ez állásra; mely mellett azonban, Erdély akkori hányatott helyzetében általában is nagy tevékenységet fejtetett s fejtett is ki a forradalom ügyében. Ennek legyőzetésé-

vel ő is perbe vonatott. De szabad lábón védelmezhetette magát Pesten, s 1850-ben haza bocsátattott, csak hogy rendőri felügyelet alá helyezve bonyhádi birtokán, mely annyira terjedt, hogy magának a falut soká nem volt szabad elhagynia s a falusbiró pontos jelentést tartozott tenni minden látogatástól, melylyel rokonai vagy barátai Bonyhádon megajándékozták. Ő ez éveket otthon gazdaságának s tanulmányainak élve, teljes elvonultságban töltötte. Tanulmányai leginkább a nemzetgazdaságra, pénzügyekre és statisztikára voltak irányozva. Őrákat és napokat töltött nagy szorgalommal szedett adatai s pontosan készült táblázatai előtt s kimondhatlan örömet talált összevetéseinek eredményében.

1861-ben az ideiglenes magyar kormány Küüllömege főispáni székébe ültette. Főispánságát jellemzi azon körülmény, hogy az Erdélyben oly éles nemzetiségi kérdés talán csak Küüllömegeben veszté el minden élet, bár az a legvegyesb ajku megyék egyike; s ezt Bethlen tapintatosságának lehetett kizárólag tulajdonítani. De a csakhamar ismét bekövetkezett alkotmánytalan idősakkal nem maradt meg abban, megint tisztos magányába vonult. Az 1863-diki országgyűlésre a megye felső kerülete képviselőjeül választotta s örömet jött ide, a haza javára érvényesíteni kitaró tanulmányozása gyümölcseit. Ugyan-e helyet foglalta el a jelen országgyűlésen is, és pedig ezáltal is kerületének egyhangu bizalma által küldve.

A törvényhozásban nem szónoklatok, hanem munkásság által tünt föl. Említettük, hogy mint szakember, kiváló jeles és hasznos tagja volt az állandó pénzügyi bizottságnak. Bár mint szónok is a jelesebbek közé tartozott. E sorok írója sohasem felejté el azon beszédét, melyet mint Küüllömege megválasztott követe az 1848-diki kolozsvári országgyűlésre, Dicső-Szent-Mártonban, a megye székhelyén tartott. A zöld asztalon állva, a választói által átnyújtott zászlóval kezében, a szabadság csaknem rajongó lelkesedésével, valóban elragadó szónok volt. Az erdélyi muzeum egyet megnyitó-gyűlése alkalmával (1859. nov.), mikor a Kincziny-ünnepélyek zaja már fölverte az országot, s az ily közintézeti ünnepély egy politikai esemény jelentőségét öltötte fel, — a gróf Bethlen Farkas rögtönzött beszéde a legnagyobb hatású volt, melyet a kik hallották, soká emlegettek s maig sem felejtettek el.

Mint ember egyenes lelkű, önzetlen s törhetlen jellemű, szellem- és eszmedús társalgó s hazájáért és elveiért lángoló; birta mindazok tiszteletét és szeretetét, kik vele közelebbi érintkezésbe jöttek.

Kedélyét súlyos csapások rendítették meg; s azzal együtt testi egészségét is. Régóta gerince-sorvadásban szenvedett. De a mult év decemberében egy nagyobb meghülés tüdővészszé fejtette ki régi baját. S az ijeszto gyorsasággal növekedve, január 22-én testvére, leánya s barátai karjaiból kiragadta a haza egyik leghibb, leghasznosabb s legfiggetlenebb lelkű fiát.

— á — r —

Küzdelem közt.

Nyugalomról szölk nekem,
Biztatgattok a magányról
A hol nincs más, egyedül csend,
És a csendben csalogánydal;
Azt mondjátok, hogy majd ottan
Több örömet ad az élet,
S csak a híre száll el hozzám
Fájdalomnak, szenvedésnek.

Hallgassatok! hallgassatok!
Nem kell nekem csend meg álom:
Tespédő tő mind a kettő,
Mind a kettőt úgy utalom —
Mit nekem csend és madárdal!
Gyermekszívek játsszi tárgya:
Ígészöb hang, csábítóbb hang
Csattog fel a vész dalába!

Ah, e daltól mint hevül fel
Halvány arcom, tépett lelkem;
Mennyi szépség, mennyi nagyság
Van ebben a küzdelemben!
És e bú, mely — tán akarva —
Kétségeknél habján ringat:
Öntudatlan! a boldogság
Csókját osztja ajkaimnak.

Mit bánom, hogy a magasság
Csillagatlan és sötét lett!
Mit bánom, hogy egymagamban
Küzdök s egymagamban égek!
Tűzhányó bérce lett szívemből,
Forr, mozog benn minden láva —
Lám, hogyan kifényesül rá
A sötét föld éjszakája!

Szélvész! hányd tovább hajómat,
Szakgáz össze vitorlámat;
Ne halljam még hírt sem a
Pihenésnek, megnyugvásnak,
Itt várom be, mikor az ég
Villámát fejemre küldi —
Itt, e vészes tenger felett,
Akarok megsemmisülni!

Endrődi Sándor.

Dr. Schütte, Szathmári és Wimpeller.

(Vége.)

A szegény hátramaradt foglyoknak kinos érzelmeik lehettek s úgy hitték, hogy a börtön ajtai reájok nézve örökre zárva maradnak; amnestiához legalább legcesekélyebb reményök sem maradtak. A kiszökhetés tervét Szathmári készítette, mint kitünő mérnök, s mint a ki már tanulmányaiból az utolsó ablaknyílásig tökéletesen ismerte a várat.

Első emeleten laktak a Nro 6-ban; elsőszobájokból tágas kémény ment a padlásra, de ezen erős rácsozat volt; ezt azonban néhány éjszaka lefűrészelte Wimpeller, és a kémény oldalába lépcsőzeteket tördelték, hogy az öreges Szathmári is kimászhasson; a padlással egy irányban kibontották a kémény oldalát, de csak a ragaszt távolították el, a téglákat nappalra mindig vissza rakták; a padlás külső oldala egy magas tűzfal volt, melyen minden 200 lépésnyire egy a vár tetejére nyíló vasajtó volt; ezek a vasajtók látszólag épek voltak, de valósággal a rozsdá annyira megetté volt, hogy egy férfi, erős taszítással akármelyik zárt feltörhette. A vár-sánczok tetejéről le lehetett menni lépcsőn az első árokba, onnan lépcsőn a közbeső sáncz tetejére s így tovább.

Igaz, hogy katona örök álltak a lépcsők körül, de nagyon távol egymástól, s míg sétatájok végéhez jutottak, addig husz ember is leszaladhatott a lépcsőn; hőseink pedig nappal ezt mind pontosan kiszámították.

Mellékes eszközök voltak: öszekötött szerezni a külvilággal — ezt már a foglyok által előbb is gyakorolt módon tették; és így egy jösefstadi asszony a Metau vizén közel fekvő malom tulajdonosát egy bizonyos éjszakára megfogadta, hogy három urat, kik tudományos czéllokból a hegyekre akarnak menni, fogatával Neustadt an der Metau-ba vigyen.

Hőseink egyforma öltözeteket szereztek, s bár nem kis áldozattal, pénzök nagy részét magukhoz kerítették. Nagyon ártatlan képekkel tevők sétatjukat mindennap és a tisztok s profúszok minden módon kedvükbe jártak e szerencsétlen hátramaradtoknak.

Különösen Szathmári és Wimpeller nagyon tudták a szánalomra méltó játszani.

Megkérték a profúszokat, hogy őket ne háborgassák oly jókor, mert reggel nagyon szeretik az alvást, — aztán 10 — 11 óráig nem is ment feljök senki, ők pedig a nagy tervekkel és nehéz munkával telő idő után (május 13-tól jun. 26-ig) meghatározták a napot, melyen tervüket kiviszik.

Este 8 órakor szobájukba záratván, egymást lenyirták és teljesen leborotválkoztak — holott mindenik hosszú haját és szakált hordott volt — aztán Szathmári imádkozott, Schütte meg ember-alakokat rakott össze az ágyakba, a pokroczokkal betakarták a szokott módon és fejükbe hálósipkát húztak, Wimpeller meg krétával az ajtóra írta: Effugit, evadit, erupit!

Ujjonnan készített ruháikat és fehér ruháikat gondosan öszekötve egy lepedőbe, a már újra kibontott lyukon Wimpeller a padlásra vitte. Ekkor levetközve, legelőbb Szathmári ment fel a kéményen — a szabaddul és csodálatos fekete utján; dr. Schütte egy kancsó vizet és szappant vitt magával, Wimpeller, a mosdótálat és törülközőt, sőt egy nagy fűvész-szelenczét is. A kéményben azonban csak mintegy két ölet kellett mászni, s így szerencsésen hamar feljutottak mind a harmán. A padlásra érve, a koromtól megmosakodtak és új ruháikba felöltöztek.

Azután a vasajtóhoz közeledtek és azt ki-nyomták, mely némi zajt okozott ugyan s ők egy percig meg is álltak, de semmi további neszt nem hallva, utjokat folytatták és az első vagy legmagasabb sáncztetőről szerencsésen a közbeső árokba értek. E pillanatban azonban lépcsőket hallottak; közeledett az éji körjárat; ők a sánczfalhoz tapadva hallották az évek óta megszokott: „Halt, wer da? Patroll vorbei!“ egyhangú zengését. Az itt töltött 6 — 7 perc volt utjok legkritikusabb ideje. Mikor aztán a körjárat távozott, ők gyorsan fel a második sáncztetőre, aztán le még egyszer, pár lépést fel s aztán menedékes oldalon siettek le a Metau vize felé, melyet át kelle gázolniok.

Az előre kicsinált jelre megkapván a válaszólo fittentést, egyenesen a malomnak tartottak; a lovak be voltak fogva, ők a koscsiba ültek, midőn hallották, hogy az óra éjféli 12-től üt.

Képzelted, tisztelt olvasóm, hogy a kocsiist ugyancsak sürgették a gyors hajtásra. De az éj nagyon sötét lévén, mégis éjféli után 1 óra volt, midőn a csinos Neustadt városkába érkeztek. Itt egy korszakban valamit falatoztak, új kocsiist fogadtak és úgy indultak a porosz határok felé.

Már szépen virradott, midőn kocsiistuknak utasítást adva, az órházak felé a kocsiistól leszálltak és nagy tüzzel elkezdtek botanizálni. Wimpeller meg is szólította egy osztrák fináncz, hogy miféle járatban vannak, s azt felelte, hogy ő prágai diák, amazok pedig professorok és botanizálnak. A fináncz látva, hogy semmi pakkjuk a nagy szelenczén kívül, mely tele volt virággal, csak annyit mormogott: „ostoba nép, a ki ennyi buriánt öszeszede!“ s aztán nem tördtek többé velök, ők pedig szépen elé és hátra sétálva, 5 és 6 óra között egész biztonságban porosz földön voltak s az első állomáson egy derekasabb fogatot kerítve — Breslau felé siettek.

A jösefstadi fogda főnökei, tisztjei, profúszai és más őrei junius 26-án is oly morgorván kezdték napizkolgálatukat, mint évek óta, sőt nálók még valamivel zordonabb volt az egyhangúság, mert a sok gazdag fogoly már ki levén szabadulva, még azt sem remélheték, hogy a nap folytában valami zsiros üzletet tehetnek, de holmi más termé-

szeti nyugtalanságnak vagy valami ismeretlen vészről való félelemnek még gondolata is távol volt tőlök.

A stíglitzeknek (így hívták az apróbb kriminalitásokért elítélt katona tiszteteket) elhozták a reggelit s a még ott lévő egy-két politikai fogolynak kiszolgáltatták, a mire szükségük volt.

Szathmáriék szobáját nem háborgatták reggel hétkor, de midőn 9 óra után a többieket sétálni vitték, a káplár benézett a szobába: teljesen sötét volt, az ablak egy nyári pokroczczal be volt vonva. Midőn a többi már a vártetőn volt, kérdi a profúsz: Hol van a három ur? Még alusznak! felelt a káplár. Megyek és felköltöm, mondá a kedélyes öreg s lement a szobába: „Guten Morgen meine Herren, guten Morgen, bitte spazieren zu gehen!“ mondá szokott kedélyességével s az ablakhoz menve a két villával felszégezett pokroczot levonta róla.

A szobában mély csend volt, senki sem felelt; a három ágyban, három alak. Oda lépett egyikhez, hogy felköltsé és oh rémület! észre veszi, hogy csak ruha- és fadarabokból van készítve, rohan a másodikikhoz s így tovább — végre iszonyu ordításban ki-törve, eszeveszetten rohan az őrszobába s ott ájultan esik össze.

A többi káplárok, az őrkatonák, a hadnagy rárohannak, felmossák, kérdésekkel ostromolják s fél órába kerül, míg szóhoz jöhetve kidagolja a rettenetes hírt, hogy: „Alle drei entflohen!“ Senki se hiszi, mind a szobába mennek, aztán szét a fogdába, keresik, firkésszik, végre a nyomokara akadva, előttök állott a kérlelhetetlen való. „Ja ja, sie sind hin!“

Végre is fél 11-re megszólaltak a vár ágyui; és a 18 dörgés jelenté a vár és vidék lakóinak, hogy három politikai fogoly megszökött.

Lárma-dobot vertek, zúgtak a trombiták, talpra állott a katonaság és a gutgesinnit polgárság. Volt keresés mindenfelé és iszonyu visitatio minden gyanus háznál; de a menekültek sehol se lehetett megtalálni.

Prágából a hadparancsnokság legjobb mérnökeit küldé el, hogy a tényállást megállapítsák; ő Felsőge egyik szárnysegédét küldé Bécsből a helyszínére, hogy mindenek végre járva, jelentést tegyen; a leggyakorlatosabb zsandárokat küldék üldözésre; de még annak se tudtak nyomára jöni, hogy merre mentek.

Egynehány alárendelt szolgát elcsaptak, a kőfalat bevakták, a rácsokat visszahe-lyezték, a vasajtót megigazították s pár hónapra, mint a világon oly sok eseményt: ezt is elfelejtették.

A három menekültet a boroszlói polgárok tárt karokkal fogadták. Egy előkelő ügyvéd azonnal kimondta, hogy dr. Schüttét, mint a ki Poroszországban született és porosz alattvaló a porosz kormány nem fogja kiadni — de a más kettőt, mint osztrák, illetőleg magyar és lengyel alattvalókat bizonyosan kiadják, ha megtalálják. A boroszlói nők tehát gyűjtést rendezve, jó összeg pénzát adtak össze Szathmárinak és Wimpellernek, számukra, természetesen álnévre, alkalmas utleveleket szereztek és ők Berlint kikerülve, egyenesen Hamburgba mentek, dr. Schütte pedig Berlinbe.

Szathmáriék az egész dolgot leírva, egy hamburgi lapba közzétették — s ezt többek közt nekem is megküldötték Maros-Vásárhelyre, dr. Schütte pedig az Augsburger Allgemeine Zeitung melléklapjában közölte az eseményt, és ő is többeknek megküldötte. Az osztrák lapok is említették röviden. Pár évvel azután 1858-ban vagy 1859-ben egy erdélyi ismer-

rösöm, az oly korán elhunyt nagy reményű Paget Oliver Londonban járván, mikor hazajött, mondá, hogy egy Szathmári nevű buskomor öreg ur tudakozott engem — és üdvözlét küldte — de azóta többé semmi hírt sem hallottam e három igazán bátor bajtársról.

Deák Farkas.

Adalék a nyirbátóri templomról írt cikkekhez.

Érdeklől olvastam O. P. barátom és Lohoczky urnak a nyirbátóri templomról írt közleményeit a „Vas. Ujság“ mult évi 48 és 52-ik számaiban, annyival inkább, mert szülőföldem nevezetességéről van szó azokban. A mit már O . . . P . . . nem tudott, azt L. ur kiegészítette; talán csakis annyi a történeti bizonyosság, a mennyit a közölt feliratok igazolnak. A templom és ref. egyház bővebb történetét leirta Soltész Gedeon lelkész, Szini Károly ur ott laktában e kéziratot használat végett kikérte az egyház levéltárából, de visszakerült-e tőle, azt nem tudom. Hogy miként jött az eredetileg katólikus templom reformátusok birtokába, azt a szájhagyomány ekként adja elő:

Az utolsó Báthorinak volt egy leánytestvére, ki a bátóri várkastélyban bátyjával lakott. A fejedelelem a szászokkal folytatott harc miatt huzamodóbban távol volt lakatól, s midőn visszatért, nővérét nem találta. Bántában vizsgálatlanul lett, minden utat-módot megkísértett föltalálására, — hasznaltan. Egy év leforgása után föld zord estén vecsernyére, átfázott koldus ment a templomba, s egy zugban meghúzódva az álom elnyomta. Éjjel zajra és világosságra ébred, s akaratlanul tanuja lett a veresbarátok erkölcselen rablásának, kik egy esdeklő fiatal nőt kísérték fel a kriptából. A koldus felismerte Báthori nővérét, kinek jótékony-ságából oly sokszor enyhületet nyert azelőtt, de rejtekében megmozdulni nem mert. Reggeli mise alkalmával kiszabadulván, egyenesen a fejedelelem udvarának tartott, s egy apródnak jelenti, hogy ő a fejedelemlal csak beszélni igen fontos ügyben. Azonban kótszer elutasítottatott, s csak harmadszor, — midőn kijelenté, hogy elveszett nővéréről akar biztos tudósítást közölni, — bocsátotta a fejedelelem magához. Ott elmondá a templomi eseményt. Báthori különben is könnyen haragra lobbanó vérmérsékletű lévén, rettenetes bosszút fogadott. A szerzet minden tagját vendégségre hívta magához, s midőn azok egy nagy terebren öszegyűlve voltak, fegyveres csapat rohanat rájuk és löleltek.

Nemcsak a templom körüli zárdában laktak barátok, hanem a mostani ref. lelkézi udvaron is volt egy kisebbszéri laktanýjók, a megszárlás alkalmával ide menekültek is lekoncoltatván, azért nevezetik ez utca ma is vér-utczának. — Gyernek koromban több, 16-ik századból való özűst pénzlt leltünk azon udvaron és a maiveteményes kertben. Báthori nővérét kiszabadította, de annak egészsége a lelki fájdalom, földalati romlott lég, és gyermekszülés miatt annyira megromlott, hogy keves idő múlva meghalt. — Báthori Gábor ezért és ekkor adta a templomot a reformátusoknak. Ez volt a 17-ik század első éveiben, a mikor a zárdát is földig leromboltatta.

Szabatos felmérés után tudom, hogy a bolt-hajtás középpontjától, a hol egy nagy kerek nyílás van hagyva, — földszintig 10° 5' magasság van, az ablakok közül 4° magas, egy 5°; az ablakok üvegezése 1840-ben 1000 pengő forintba került.

Egyszer Fogarassy, még akkor czimzetes erdélyi püspöknek mutattam meg a templomot, ezen szavakra fakadt: „En Európának sok országait bejártam, de ily szép boltozatot egy templomban sem láttam.“ — Igaz, hogy diszéből talán levonnak a boltozat terméskő hálafonalait tartó vasgombok, s kerosztill fektetett vasgerendák: de az 1834-ki földrendés, mely ezen vidéken nagy mérvű volt, annyira megrázkódattat az épületet, hogy csak ily erősítések által lehetett biztosítani fennállását.

Megnyugtatósul tudathatom a közlő urakkal, hogy 1867-ben a templom belsején kölcséges javítást tett az egyház, s a fal melletti remek művi faragott és mozaik rakatu székezetek kitisztították, fénymázzal újra bevonattak, és a kőgyeletes megörzés szempontjából ezental nem használtatnak. — Mint nevezetességet említhetem meg, hogy egy a templom függőlegesen 7° magas labirinth-szerű nagytetőzetének gerendáiban — mely azonban épen nem veszélyezteti a falat, mint O . . . P . . . hiszi, — mint a templom előtt álló, s a maga ne-

mében szintén kolosszális terjedelmű 17° magas fatorony szorkezetében sehol vasszegek, kaposok vagy erősítések nem találhatók, mindenütt csak faszeggek vannak alkalmazva.

A Báthori Gábor veres-márványszobra még az 1720-ki tatár dúlaskor romboltatott szét s csorbított meg, a mikor aztán betéttet a templomba.

S. J.

A tél és a gyermekek.

Nagyon régi szokás az életkorokat az éveknek és napoknak szakaszaihoz hasonlítani. Minduntalan emlegetjük az élet tavaszát és telét, reggelét és estét. A legtöbb kis gyermek első verse, melyet megtanul és dicsekedve mond fel, arról szól, hogy az öregkor olyan, mint a tél, mely a szép évszakok eltűnése után következik (s valóban, az öregapa mosolya a vers e szavainál hasonlít a téli verőfényhez); a férfikor olyan, mint a gyümölcsöző nyár; az ifjúság, mint a tavasz; a gyermekkor pedig az a nap, melyen először fakad ibolya a réten. Erről szólott az én első betanult versem, erről a másé is.

Szintoly régi szokás, öregnek, ifjúnak, gyermeknek hónapokat adni, hogy ez a tettek, ez meg a tettek. A december, azt mondják, az öregké. Valószínűleg azért, mert decemberben van utolsó napja az esztendőnek s az öregekre se köszönt több tavasz. Az öreg anyókat oda képzeljük a jó meleg kályha mellé (melyben patog a tűz) a mint a nagy, kaposos bibliából részleglátatú pápaszemén keresztül olvasgat. A mint a befagyott, jégvirágos ablakokat türelmetlenül karácsony reggelén, hogy meglassa azokat, a kik templomba sietnek. A mint nézi, nézi a hulló havat és gondolkodik rajta, hogy megéri-e ő azt, mire a hó elolvad? Lám ő is csak várja a vidám, tavaszi sugarakat, mint akármi gyermek.

Mert úgy mondják: hogy a május meg a gyermekeké. A gyermek szeme ragyog legjobban, mikor a nyitott ablakon beszökken az első meleg sugár hívja, csajja kifelé a szép, zöldülő pázsitra, melyen a kis, csacska ér kigyózik s a rügyező fák alján ibolyák tarkállanak. A gyermek arca kipirul vidor játék közben a zöld mezőn, mikor körültekint s vidám, derült életet lát maga körül mindenfelé, s az a széles, nagy természet, melynek nem szab többé szűk határokat a téli köd, úgy képzelet, hogy véges végig az — övé.

Igaz, hogy a gyermekeknek kedves a tavasz; de azért kedves a tél is, mely az öregeknek van szánva. Jól esik benn a meleg szobában üldögelni esténként, mikor odakünn fehér hó borít mindent és kőgyetlen hideg szél jajgat és nyargal. Jól esik benn a félhomályos szobában körülvenni az öreganyót, körülvenni minden oldalról úgy, mint a mese „bingeni püspökét” és ölébe hajtani le a nehezítő fejeket. Jól esik, a mint az óránczos ujjai simogatják a kipirult arcokat és ajkai gyönyörűséges szép mesét mondanak az Argirus királyról és az aranyhajú királykisasszonyról, kinek hamupipókévé kelle lennie, vagy egy régi, kedves dal dudolnak és a gyermekek hallgatják, csak hallgatják, (és ez a dal filükbe fog zengeni sokáig, nagyon sokáig az élet zaja, larmája közt is), s bámulnak a falon mozgó árnyakra, melyeket a kályha lobogó lángja festett oda; bámulnak és

úgy tetszik nekik, mintha egyre sebesebben táncolnának az árnyak, aztán meg mintha egyszerre megköszönnék egymásnak a táncot és fölhangyának vele, még cseng fülkébe az öreganya meséje, dala; de nem hallják már, mignem édesanyjuk csókja fölébreszti. Milyen szép téli kép!

Hát még a karácsony és üjlesztendő napja! Szinte látom tündöklöni a fölcitrózott fenyőfákat, melyek csak az aranyos dióknak és viaszgyertyáknak érzik súlyát és hintázzák a hajánál fogva felkötött bábut. Sokkal fényesebb e fánál a gyermek szeme és nehezebb szíve az örömtől. Ujlesztendőkor szüleinek adják ezt vissza. És aközben foly a diózás. Az édesanya alig győzi kiszolgálatni az éléskamrából a sok diót, mely játék közben mindegyik kezében fog a nélkül, hogy elnyernék a többiek. Az aranyos diókat kímélik olemente, utóbb azoknak sincs irtalom, s ha szét nem szedik is, legalább a kő küszöbön füttyölővé csiszolják. Így aztán még egyszer örülnek neki.

Csupa öröm és gyönyörűség láncolata egész életük. Telük, tavaszuk, nyaruk és ősziük. Hát még a szabad mulatságok télen, mikor ropog a hó az ember lába alatt, kemény, hideg a levegő és a

mány alkotmányos érületében, mely a közteherviselés elvét vallja, vagy pedig nem. Az utóbbi esetben forradalomhoz folyamodnak. A szánt egyszerűen fölfordítják és erőszakkal elfoglalják. Az előbbi esetben a bennülőkhöz illedelmes felszólítást intéznek, hogy: „szállj ki Balázs a szánkából, mert nem pénzéd ára.” Aztán foly a mulatság tovább.

Hát a korcsolya és csuszka? A patakon akkora a lárma, hogy behallik a faluba. Az egyik röpül, mint a nyíl, a másik félénken csoszog előre, a harmadik már elterpeszkedve fekszik a jégen. De azért mind valamennyi egyformán mulat.

Bizony a gyermekeknek a tél is csakugy az örömeik ideje, mint a tavasz s az öregek tavasszal is csak azon gondolkoznak, hogy kinyíljanak-e még egyszer a virágok, míg ...

Beöthy Zsolt.

Az autenili esemény.

A hírlapolvasó közönség előtt eléggé ismertek az autenili véres dráma részletei; lapunk is, s társalapja, a Politikai Újdonságok, kimerítőleg közölte azokat, úgy

a mint a párisi lapok hozták, mert a valódi tényállást s annak némely végzetes részleteit csak a törvényes vizsgálat derítendő föl, talán az sem — csak az isten s a két jelenlét tudja, kik közül egyiknek talán érdekében áll eltagadni az igazat.

Január 10-kén, hétfőn Noir Viktor fiatal hírlapíró és a „Marseillaise” című köztársasági irányu lap szerkesztője, Fonvielle Ulrik barátja — s munkatársával Bonaparte Péter herczeghez (Lucián herczeg legfiabb fiához) mentek, becsületbeliszámadást kérni tőle Grousset Paskál nevében, egy sértő cikik miatt, melyet a herczeg a „L'avenir de la Corse”-ban tett közlé ez utóbbi ellen.

Mikép folyt le a kihívók s a kihívott közt a szóváltás: arra két, egymással ellenkező tanu él csak; a herczeg és Fonvielle. Mert a tény az, hogy Noir Viktort a herczeg egy zsebpisztolyal szíven

lőtte, s a szerencsétlen áldozatnak csak annyi ereje volt még, hogy a szobából ki és a lépcsőn letáncoroghatott, s mire egy közeli gyógyszerertárho bevittek, kiadta lelkét. Fonvielle azt állítja, hogy a herczeg minden ok nélkül lőtt Noírra; a herczeg ellenben, hogy őt Noir pofon ütötte, s ő csak rögtöni elégtételt vett a gyalázatért, melynek bélyegét megtorlatlanul egy percig sem viselhette arcán. Melyik fogja bebizonyítani vagy valószínűbbé tenni tudni állítását: attól függ a herczegre mondandó ítélet minősége s mértéke. A herczeg esküdszéki eljárást s ítéletet kért; de valószínűleg rendes törvényszék ítélend az ügyben.

Képünk a lövés perczét ábrázolja. A L'Illustration című kitűnő francia képes újság szerkesztője engedélyt nyert a herczeg családjától, hogy a véres dráma színhelyéről több eredeti rajtot vehessen föl s azokat lapjában közölhesse. Ezek elseje a jelen kép eredetije, mely a szobát, hol a szerencsétlen esemény történt, fényképezés útján teljes hűséggel vette föl, a cselekvő személyeket pedig a legmegbízhatóbb szóbeli előadás után helyezte el. A herczeg egy lépést előre téve, lő; Noir Viktor mellén találva, hátra hanyatlik; Fonvielle pedig az ajtót keresi. — A követ-

kező perczben utána is két golyót küldött a herczeg, de csak ruhája szegélyét találta.

A salon nem fejedelmi fényt, hanem a polgári gazdagság s kényelem jellegét viseli magán. — A butorok vörös biborral vannak bevonva s a famunka rajtok előkelő és izletes. A teremben egyetlen egy kép függ, III. Napoleon egy fényképe. A kandalló fölött ingaóra, az első császárság korabeli izlésben; s egy vert ezüst mű, mely a szent-ilonai sirt ábrázolja. A háttérben a közép bejárás, nagy szárnyajtó, melyen Grousset Paskál segédei be- léptek; a herczeg jobbról jött elfogadásukra, s miután a Grousset részéről átnyújtott kihívó levelet elolvasta, állt meg a terem azon pontján, hol képünk mutatja.

hogy becsukják őket, helységre járnak csavarogva (mint nálunk is), s olykor-olykor jelölt adják annak is, hogy nem egészen olyan bolondok, mint a közönség hiszi. Ilyen csavargó volt Daft Willie egyik déli megyében. Néhány uri ember korcsolyázni akart egy tavon, de nem voltak biztosak, vajjon a jég megbírja-e őket. Meglátják ott álalkodni a bolondot, s oda hívják, hogy menjen elől a jégre, majd ők utána mennek. Willie ravaszul rázza fejét, mondván: „Több becsületet tanultam én, hogy sem urak előtt menjek.”

Egy vidéki öreg pap, a régi iskolából, egyik vasárnap felment a szőlőbe, zsebében egy ócska prédikációval, melynél nem vette észre, hogy a molyok a két első levelet már úgy elpusztították, hogy nem lehetett a textust elolvasni. De nem hozta őt zavarba ilyen csekélység, hanem a mint észrevette a dolgot, egyszerűen kijelenté a gyü-

a skót az élet minden viszonyára a nélkül, hogy érzéketlen volna, itt a következő példa. Egy öreg haszonbérő haldoklott, s mikor már a vége felé járt, felesége így szólította meg: „Willie, Willie, a míg beazélni tudsz, mondd meg nekünk, milyen szemfédelet ohajtasz, kerekét-e vagy négy szögletet?” Willie ezen kérdésre megfélelvén, aztán azt kérdezte tőle, hogy a siratóknak őt újú keztyűjök legyen-e vagy csak két ujju; s miután erre is megfélelt, csak akkor hagyták csendesen kimúlni.

Egyik edinburghi papnak, ki ismeretes volt csipős humoráról, volt egy eladó leánya, ki már valamivel túl volt a szépség és ifaltság korán. A leány kapta magát, s áttért a püspöki vallásra, a mit a doktor elég jó képpel fogadott, s egy napon kérde tőle, hogy nincs-e szándéka magát konfirmáltatni. „En nem tudom, — felelt a leány, —

Az autenili esemény. — Noir Viktor meggyilkoltatása Bonaparte Péter herczeg által.

Adomák és jellemvonások a skót életből.

— Dean Ramsay könyve. —
(Folytatás.)

Szerzőnek hat külön fejezetre osztja könyvét: szólna az elsőben néhány általános vonásról, a másodikban a vallásos érzelmek és cselekvényekről, a harmadikban a régi skót vendégszolgálatról, a negyedikben a régi cselédkekről, az ötödikben a skót nyelvben és közmondásokban nyilatkozó humorról, s a hatodikban vegyes tréfás történetekről. Mi követni fogjuk e felosztást, bemutatván néhány érdekességet e fejezetekből.

Skóciának különösen hegyesebb vidékein meglehetősen számba vannak folyvást a bárgyúk vagy félésűek, kik nem lévén elég ártalmasok arra,

lekezetnek, mondván: „Atyámfiai, úgy látom, hogy a főreg megette prédikációjának az elejét, s így nem tudom megmondani micsoda a textus, hanem csak kezdjük el ott, a hol a moly meghagyta, majd rájövünk a textusra később.”

Egy másik agg legény pap szintén felment a szőlőbe vasárnap, skót szokás szerint már ki is jelentette onnan, hogy hányadik zsoltárt fogják énekelni, mikor észreveszi, hogy a prédikációját otthon felejtette. Hirtelen föláll a szőlőben, megállítja az éneklőket, s oda szól gazdasszonyához: „Anna, édes fiam, hibát követtünk el ma. Eredj csak haza, ott lesz a csikos tarisznyában a prédikáció, hozd el azt, mi pedig addig énekelünk az isten dicsőségére, míg te visszajössz.” Anna természetesen szót fogadott, meghozta a prédikációt, és nem lőn semmi baj az istentiszteletben.

Világosítására annak, hogy minő hidegen néz

azt mondják, hogy Mr. Craig (a pap) mindig megcsókolja a konfirmándusokat, a kiket már előkészített, s én azt nem állhatnám ki. — „Igazán, Jenny, — mondá hunyorítva a doktor — azt hiszem, ha Craig Eduárd egy csókot adna nekod, nem igen kárhoznál el tőle, mi?”

A következő történet a hideg, megfontolt eljárást bizonyítja, mely jellemzi a skótot. Régebben, mikor még a párbajvívás meglehetősen közönséges volt, egy angol gentleman nagy vendégséget adott Invernessben, a hol a vendégeket leginkább azon csodák elbeszéléseivel mulattatta, a melyeket Indiában látott és tett, a honnan nemrég tért vissza, különösen a tigriseket növesztette meg, a melyekkel utazása közben találkozott, s egyebek közt felhozta, hogy ő maga lőtt egyet, mely hosszabb volt 40 lábánál. Egy jelenlét skót gentle-

man, ki azt gondolta, hogy ez már mégis túlmegy

az utazónak elnézett előjogán, hidegen jegyzé meg, hogy az csakugyan nagy tigris lehetett; de ő biztosítja azt a gentlemant, hogy ennek az országának északi részén még csodálatosabb állatok vannak, s egyebek közt nem rég fogtak ki Thuronál egy halat, a mely szélesebb volt egy fél mérföldnél. Az angol észrevette a gúnyt, azonnal elhagyta a szobát haragosan, és segédei által elégtételt vagy magyarázatot kért a skóttól, kiről azt hitte, hogy őt megsejtette. A nagy hal elbeszélője nyugodtan felel: „Jól van jól urak, ha önök barátja elenged valamit a tigris hosszából, majd meglátjuk, mit lehet tenni a hal szélességével.”

A kihívás visszavágásához is ért a skót meglehetősen. Egy utazó úr ember a falusi borbélyért küldött, rendkívül meleg időben, hogy az őt borotválja meg. A mütét alatt észrevette, hogy a borbély meglehetősen be van csipve, a mennyiben kétszer-háromszor már megvágta arcát. Hogy ezt a lehető leggyöngédebb módon tudára adja neki, csendesen megjegyzte: „Ugy látszik, barátom, hogy ez a meleg idő egy kissé reszketővé tette a kezét.” A borbély nyugodtan válaszolt: „Nem uram, nem az a baj, hanem az ön bört tette a meleg felettel lágygá.”

Egy tubák-kezelő highlandi megy az utcán, s egyik vendéglő kapujában meglát álldogálni egy nagy derék embert, kinek különösen hatalmas orrlukai vonták magukra figyelmét a kissé pisze orron. Szívélyes arccal oda megy hozzá, s udvariasan megkínálja tubákkal. Az idegen egy kissé szinte sértve érezte magát, s csak úgy félvállról viszonzá: „Nem szoktam tubákolni.” „Milyen kár, viszonzó a másik — mikor olyan kitűnő alkalmatosság van hozzá.”

Egy gorombaságáról és aljas bánásmódjáról jól ismert skót tanácsbíró, midőn földjeire kocsizott volna ki, kocsija nagyot döccszent a kapu előtt heverő kövön. Rettenetes méregbe jött, s azonnal megparancsolá a mindenesnek, hogy a követ eltakarítsa onnan, mire visszatér. Azonban a követ csak ottmaradt, s visszajövet újra keresztül mentén rajta a kerék, a kocsit becsületesen megrázta. A gazda még dühösebben mint előbb, szokott durva nyelven rákiált a mindenesre: „Te gazember, ha azt a követ mindjárt a pokolba nem takarítod onnan, összetöröm a fejed.” „Jól van, jól, mondá a cseléd nyugodtan, mégis jobb volna az égbe takarítani valahogy, ott kevésbé lenne uraságodnak utjában.”

Később lesz alkalmunk látni több példáját a skót házioséld nyugodt önelégültségének, itt csak egyet a sok közül, a gyors elhatározásra. Egy suhancot inasnak fogadtak fel egy ur házába, s megmondták neki, hogy ha a kezére bizott chinai edényekből csak egyet is eltör, azonnal elbocsátatik. Egy napon nagy ebéd volt a háznál, s szükségül rábiztak egy csomó tányért, hogy azt vigye fel a konyhából az ebédlőbe. Utközben a lépcsőn ocsuzott, s a tányérok darabokra törtek. A fiú ott hagyva a cserpeket, ment fel egyenesen az ebédlőbe, s bedugván a fejét az ajtón bekialtott: „A tányérok eltörtök, én pedig jó egészséget kívánok.”

Egy lairdnek a neje a presbyteri egyházhoz tartozott, maga pedig egyik legbüzsőbb híve volt a püspököknek. Az asszony egyszer elhivatá saját öreg falusi papját, s kitűnő oszonnával vendégelte meg, mikor éppen a laird nem volt otthon. Azonban mielőtt az asztalt elhordták volna, hirtelen belépett a férj, s nem igen örülve az ilyen időn kívüli vendégségnek, egyenesen rászól nejére: „Helen Guthrie, csak nem gondolnád, hogy lelked üdvösségét az én lisztes-zsákjaim árán akarnád megvásárolni.”

Azzal a felelettel sem érné be a zsinat, a melyket az öreg asszony adott mikor cselelték a catechismusból: mik az isten parancsolatai? „Igazán, uram, ő maga tudhatja azt legjobban.” Az se ros a mit egy másik kábél vizsgált asszony adott a nem rég elhunyt dr. Johns tónak, ki mellesleg mondva nagyon szép ember volt. Az asszony a kérdésre, bizalmasan vörögve a doktor vállát, mondá: „Csak mondja meg maga, szép doktor, senki sem tudja azt olyan szépen elmondani.”

(Folyt. köv.)

A német hírlapirodalom Magyarországon 1870-ben.

I. Politikai napilapok.

Städtische Pressburger Zeitung. (Pozsony.) Tulajdonos Pozsony városa, szerk. Höchell Hermann, kiadja Schreiber Alajos. CVII. évf. Ára

helyben 8 frt, vidékre 12 frt. (Keletkezett 1764. jul. 14-én.)

Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Bote. (N.-Szeben.) Szerk. és kiadja Steinhausen Tódor. LXXXII. évf. Ára helyben 9 frt, vidékre 18 frt. (Keletkezett 1789-ben mint Siebenbürger Bote.)

Agramer Zeitung. (Zágráb.) Szerk. Chernel F. XIV. évf. Ára helyben 12, vidékre 16 frt. (Keletkezett 1826-ban.)

Arader Zeitung. (Arad.) Szerk. és kiadja Goldscheider H. XIX. évf. Ára helyben 14, vidékre 16 frt. (Keletkezett 1852-ben.)

Temesvári Zeitung. (Temesvár.) Szerk. Dr. Zilahy Pál, kiadja Uhrmann M. XIX. évf. Ára helyben 12 frt, vidékre 16 frt. (Keletk. 1852-ben.)

Pester Lloyd. Szerk. Dr. Falk Miksa, kiadja a Lloyd-társulat. XVIII. évf. Ára az estlappal s heti mellékappal együtt helyben 20 frt, vidékre 22 frt. (Keletkezett 1854. jan. 1-jén.)

Pester Autogr. Correspondenz. Szerk. és kiadja Lichtenstein F. L. V. évf. Megjelenik hetenként 13-szor. Ára egy évre 240 frt. *) (Keletkezett 1866-ban.)

Pester Journal. Szerk. Dr. Löbe Ottó, kiadja Singer A. C. és Schnitzer J. IV. évf. Ára helyben 10 frt, vidékre 12 frt. (Keletkezett 1867. jan. 1-jén.)

Ungarischer Lloyd. Szerk. Weiskircher Károly, kiadja Rothfeld S. és Weiskircher Károly. III. évf. Ára az estlappal s heti mellékappal együtt helyben 16, vidékre 18 frt. (Keletkezett 1867. decz. 25-én.)

Neuer Temesvári Zeitung. (Temesvár.) Szerk. Strasser Albert, kiadja Fölk Gusztáv és Strasser Albert. III. évf. Ára helyben 11 frt, postán 15 frt. (Keletkezett 1868. jan. 2-án.)

Neue freier Lloyd. Szerk. Horn Ede, kiadja Jókai Mór. II. évf. Ára az estlappal együtt helyben 16 frt, vidékre 18 frt. (Keletkezett 1869. jun. 1-én.)

Összesen = 11.

II. Politikai hetilapok.

Kronstädter Zeitung. (Brassó.) Szerk. és kiadja Gött János. XXII. évf. Megjelen. hetenként 4-szer. Ára helyben 5 frt 25 kr, vidékre 6 frt 30 kr.

Budapester Nachrichten. (Buda.) Szerk. Goldberger L. Kiadja Neumann E. XI. évf. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára helyben 4 frt, vidékre 5 frt.

Ungarische Fremdenblatt. Szerk. és kiadja Chorini Zsigmond. IX. évf. Ára 6 frt.

Siebenbürgische Blätter. (N.-Szeben.) Szerk. dr. Kautzner Ferencz, kiadja Filtich S. III. évf. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára helyben 6 frt, vidékre 7 frt.

Ungarische Presse. Szerk. Beermann Gyula. XIII. évf. Ára 4 frt.

Die Draw. (Eszék.) Szerk. Frank J. III. évf. Megjelenik hetenként 3-szor. Ára helyben 10 frt, vidékre 12 frt.

Bethlen's Diplom. Wochenschrift. Szerk. gr. Bethlen Miklós. II. évf. Ára 4 frt.

Der Grenzboten. (Zimony.) Szerk. és kiadja Sopron J. C. II. évf. Ára 6 frt.

Echo aus Siebenbürgen. (Gyula Fehérvár.) Szerk. Felsthal Miksa. I. évf. Ára 6 frt, Összesen = 9.

III. Vegyes tartalmu lapok.

Bürgerfreund. Szerk. Müller Károly. IV. évf. Megjelen havonk. 2-szer. Ára 4 frt.

Die Donau. Szerk. dr. Siegmund Vilmos, kiadja Zeisler M. II. évf. Ára 6 frt.

Jüdische Pester Zeitung. Szerk. Reiss M. II. évf. Ára helyben 4 frt., vidékre 4 frt. 80 kr.

Pest-Ofner Blätter. Kiadja Hummel Vilmos és Feller Mayer Nep. János. II. évf. Ára 3 frt.

Kreuzer-Journal. Szerk. és kiadja Tottau Lázár. I. évf. Megjelen. hetenk. 6-szor. Ára 3 frt. 20 kr., egyes szám 1 kr.

Összesen = 5.

IV. Egyházi és iskolai lapok.

Der Glaubensbote. Szerk. König R. VII. évf. Megj. havonk. 2-szer. Ára 4 frt.

Ungarischer Schulbote. (Buda.) Kiadja és szerk. Schwicker J. H. és Rill József. III. évf. Megj. havonk. 2-szer. Ára 3 frt.

Volksschullehrer-Blatt. (Buda.) Kiadja a val-

*) E szokatlanul magas ár megértésére megjegyezzük, hogy e könyvön lap, a nagyobb napilapok vezércikkét kivonatosan (azok megjelenésével egyidejűleg), valamint az országgyűlési s egyéb tárgyalásokat és híreket leggyorsabban adja, leginkább a külföldi lapok szerkesztőjei számára.

lás és közoktatásügyi m. kir. ministerium. Szerk. Környei János. III. évf. Megj. hetenk. 1-szer. Ára 3 frt.

Összesen = 3.

V. Humorisztikus lapok.

Neuer freier Styl. Melléklapja: „Die Laternen.” Szerk. és tulajd. Singer A. C. és Schnitzer J. VIII. évf. Ára 6 frt.

Die Fackel. Szerk. és kiadja Boldini Róbert. V. évf. Ára 6 frt.

Kobold. Szerk. Adler Móricz, kiadja Sonnen-thal. IV. évf. Ára helyben 4 frt., vidékre 4 frt. 80 kr.

Die Fuchtel. Irja és kiadja Hugó Károly. III. évf. Ára 6 frt.

Satan. Kiadja Schallinger Zsigmond. Szerk. Gottseibeiuss (álnév). III. évf. Megj. havonk. 3-szor. Ára 2 frt. 25 kr.

Saphir's Styl. „Der Volkswirth” és „Die Geissel” melléklapokkal. Szerk. és kiadja Saphir Ede. II. évf. Ára 5 frt.

Die Reichsgelbe. Szerk. és kiadja Fuchs H. Utazó kezelő Steininger H. II. évf. Ára 6 frt.

Összesen = 7.

VI. Szaklapok.

Notirungen der Pester Börse und Kornhalle. Kiadja a pesti börze. IX. évf. Megjelen minden börsenap délutánján. Ára helyben 6 frt., vidékre 7 frt.

National-Herren-Mode Journal. Szerk. és kiadja Hoffmann és Török. VII. évf. Megj. minden hónap első hetében. Ára 6 frt.

Ungarische Mediz.-Chirurg. Presse. „Der Honvédor” havi melléklettel. Szerk. és kiadja dr. Mangold Heinrich. VII. évf. Ára 6 frt.

Pester Börsenbericht. Kiadja Schönberger Lajos. III. évf. Ára 5 frt.

Der Landwirth. Az Ungarischer Lloyd heti melléklapja. III. évf.

Gewerbe Zeitung. Az Ungarischer Lloyd heti melléklapja. III. évf.

Dav. Fischer's Finanzeller Wächter. Szerk. és kiadja Fischer David. II. évf. Ára 6 frt.

Wochenblatt für Land- und Forstwirtschaft. A Pester Lloyd melléklapja. I. évf.

Összesen = 8.

VII. Vidéki lapok (nem politikai tartalommal.)

Gr.-Beeskereker Wochenblatt. (N.-Beeskerek.) Szerk. és kiadja Pleitz Pál. XX. évf. Ára 4 frt. 48 kr.

Neusitzer Lokalblatt und Bacskauer Bote. (Ujvidék.) Szerk. és kiadja Fuchs I. XIV. évf. Ára 5 frt. 48 kr.

Werschetzer Gebirgsbote. (Verscez.) Szerk. és kiadja Kirchner I. E. XIV. évf. Ára helyben 4 frt. 50 kr., vidékre 5 frt. 50 kr.

Krassóer Zeitung. (Lugos.) Szerk. Wentzely János. XIII. évf. Ára helyben 5 frt, vidékre 5 frt 60 kr.

Bistritzter Wochenblatt. (Beszterce.) Szerk. Kointzel György, kiadja Brestowsky Károly. VIII. évf. Ára helyben 2 frt. 40 kr., vidékre 3 frt.

Esseker Lokalblatt und Landbote. (Eszék.) Szerk. és kiadja Lehmann Károly. VII. évf. Ára helyben 2 frt, vidékre 2 frt. 60 kr.

Nera. B.-Weiskirchner Wochenblatt. (Fehértemplom.) Szerk. és kiadja Wunder I. IV. évf. Ára 4 frt. 40 kr.

Oedenburger Nachrichten. (Sopron.) Szerk. Schindler Ferencz. III. évf. Megj. hetenk. 2-szer. Ára helyben 6 frt, vidékre 7 frt. 60.

Pancsovaer Wochenblatt. (Pancsova.) Szerk. Sibenhaar A. kiadó-nyomdász felelőssége alatt. III. évf. Ára helyben 3 frt. 60 kr. vidékre 4 frt. 20 kr.

Siebenbürgisch deutsches Wochenblatt. (N.-Szeben.) Szerk. ifj. Drotleff József. III. évf. Ára 5 frt.

Die Donau. (Pozsony.) Szerk. és kiadja Pfeiffer Károly. II. évf. Ára 4 frt. 80.

Neuer Oraviczauer Berggeist. (Oravicza.) Szerk. és kiadja Wunder I. nyomdász Fehértemplomban. Ára helyben 4 frt., vidékre 4 frt. 40 kr.

Der Morgenstern. (Sopron.) Szerk. és kiadja Benisch Károly. II. évf. Megj. havonk. 2-szer. Ára 3 frt.

Slavonia. (Eszék.) Szerk. és kiadja Waverka J. F. Megj. hetenk. 2-szer. II. évf. Ára helyben 6 frt., vidékre 7 frt. 60.

Esseker Allgemeine Illustrirte Zeitung. (Eszék.) Szerk. és kiadja Lehman Károly. II. évf. Ára helyben 4 frt. 80 kr., vidékre 6 frt.

Tirnauer Wochenblatt. (Nagy-Szombat.)

Szerk. és kiadja Winter Zsigmond nyomdász. II. évf. Ára 4 frt 80.

Neutra-Trenchiner Nachrichten. (Nyitra.) Szerk. Prokisch A. kiadja Moosner J. II. évf. Ára helyben 3 frt. 40 kr., vidékre 4 frt.

Összesen = 17.

VIII. Hirdetési lapok.

Temesvári Anzeiger. (Temesvár.) Kiadja Maszner G. O. III. évf. Ára 1 frt. 80 kr.

Allgemeiner Anzeiger. (Buda.) Szerk. és kiadja Bauszner József. III. évf. Ára 4 frt.

Összesen = 2.

IX. Folyóiratok.

Verhandlungen und Mittheilungen des Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften. (N.-Szeben.) Szerk. a társulati választmány. XXI. évf. Megj. havonként.

Schul- und Kirchenbote für das Sachsenland. (N.-Szeben.) Szerk. és kiadja Obert Ferencz. V. évf. Megj. havonk. 1-szer. Ára 2 frt. 40 kr.

Összesen = 2.

Megjelen összesen 64 német hírlap és folyóirat, és pedig 32 a fővárosban, 32 a vidéken.

Közli Szinnyi József.

Gőz-lég hajó.

Egy oly készülék föltalálása, melylyel nemcsak a magasba fölemelkedni, hanem ott egyszerűen bármely irányban, még az uralkodó légáramlatokkal szemben is szabadon mozogni és röpködni lehessen — egy szóval a kormányozható léghajó föltalálása egyike ama fontos feladatoknak, melyeknek megoldásával az emberi elme és föltaláló szellem folytonosan foglalkozik. Pedig a szaktudósok nagy többsége e feladat megoldását lehetetlennek nyilvánította. Hanem azért okosan tetszünk, ha előbb jól megfontoljuk a dolgot, mielőtt végtelen ítéletet hoznánk róla, mert máris nagyon sok minden megtörtént, a mit régebben lehetetlennek tartottak. A legtöbb ide vonatkozó kísérletet Észak-Amerika Egyesült-Államaiban tették. E kísérletek eredményeiről a „Scientific american” értesíti a tudós világot időnként. Az említett folyóirat következő közleménye bizonyára olvasóinkat is érdekelné fogja.

Dr. Andrews Perth Amboy-ban, Uj-Jersey államban egy idő óta nagyon sokat foglalkozott a léghajózással s tetemes vagyonának jó nagy részét efféle kísérletekre áldozá. Közlebről egy léghajót készített, melytől a legjobb eredményeket várhatjuk. E léghajó tulajdonképeni lényege a következő szerkezetből áll: három hengerből, melyeknek mindenike 100 lábnyi hosszú és átmérője 20 láb. E hengerek mindazáltal csak hosszúságuk háromnegyed részéig hengerelének, mert kétfelől kupban végződnek. A három henger egész hosszban erősen össze van kötve s vízszintesen fekszik. Telt állapotban 70,000 köblábnyi gáz fél beléjük s könnyűgázzal telve 5720 fontnyi horderővel bírnak. Az így elkészített léghajó bizonyos kormánylaptszerű készülékkel van ellátva. Ezáltal mintegy 30 lábbal, sok sodronnyal és kötéllal megerősítve egy nádból font és 16 láb hosszú, nyílt, ugynevezett salon függ a léghajósok számára és ennek elő részébe vonják, minen mozgó kötél van fektetve, melyen valami súlyos anyag egy csavar és a terem két végén alkalmazott gördülő csiga segítségével a terem egyik végétől a másikig tolható. A súlytömeg rendszerint a terem közepén nyugszik, mely fölé a sinut némi cséssel bír. Ha például a súlytömeget a terem hátsó része felé tolik, akkor a léghajó vízszintes helyzetéből ahoz 10—20 foknyira elhajolt helyzetbe jut, s ha egy kevés terhet kivetünk, emelkedni fog, s ezzel egyidőben a rája ható felsőbb levegőerőtel előre fogja hajtani. Mikor aztán a kívánt magasság el van érve, a súlyt a terem elő részébe vonják, minek következtében a léghajó ellenkező irányban ismét ferde helyzetbe jön a vízszintes fekvéshez, s ha ugyanekkor egy kevés gázt is bocsátunk ki, folytonos előrehaladó mozgással fog a földre erőszakodni. Ekkor aztán újból terhet lehet fölvenni, s egy erősen összenyomott könnyűgázzal telt gáztartóból, melyet magukkal hordanak, a kiszabadult gáz újjal pótolható, s ismét mint előbb, fölemelkedni, s ez eljárást a hányzor tetszik, ismételni lehet. Dr. Andrews, a mint mondjuk, egy ilyen léghajóval már tett is egy utazást, hanem azt eddig még nyilvánosságra nem jutott okokból azóta nem ismételte.

Egy másik léghajót kísérlet-mintaképen 1869.

jul. 2-án Mariott Frigyes Shell Mound Lake-ben, Kaliforniában „Avitor” név alatt egy nagy, épen csak célszerű épített helyiségben állított ki. Képünk is ezt mutatja. Az egésznek szivar alakja van, s egy 37 láb hosszú s közepén 11 láb átmérőjű, nád-dal vagy sodronnyal körülfont léglabdából áll. Mindkét oldalán szárnyalakú készülékek vannak, s hátulsó végén egy csavar van alkalmazva szárnyakkal, melyeknek mozgásáról egy gőzgép szolgál. A mint beszélük, zárt helyen az „Avitor” igen kitűnően mutatkozott, míg ellenben a szabadban ez is csak olyan, mint az eddigi léghajók, mert ez is nagyon ki van téve a légáramlatok hatásának.

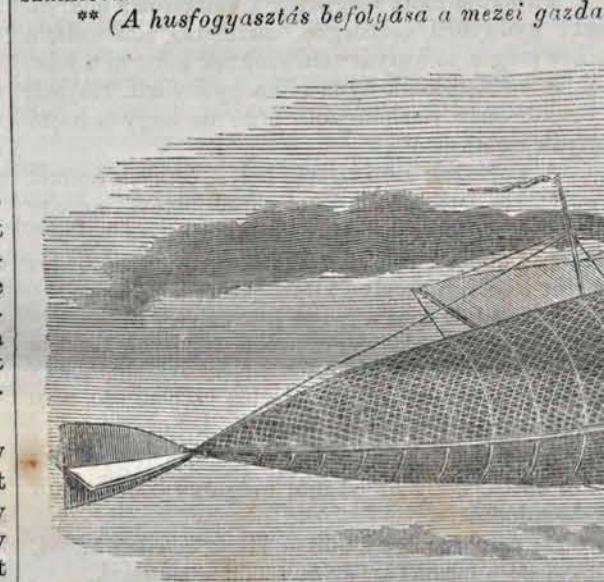
S. L.

Egy veleg.

„(Budapest népessége.) A népszámlálás adatai már együtt vannak, s Pesten következő számokat tüntetnek ki. A belvárosban lakik: 12,139 férfi és 12,203 nő, összesen 24,342 lélek; a Lipótvárosban 10,411 férfi, 11,395 nő, összesen 21,806 lélek; a Terézvárosban 38,012 férfi, 35,879 nő, összesen 73,891 lélek; a Ferencvárosban 10,983 férfi, 10,458 nő, összesen 21,441 lélek; a Józsefvárosban 21,332 férfi, 20,099 nő, összesen 41,431 lélek; a külsővárosok 7672 férfi, 5947 nő, összesen 13,619 lélek; Kőbányán 2447 férfi, 1813 nő, összesen 4260. Vagyis Pest lakossága 200,824 lélek, 102,996 férfi és 97,824 nő. Buda összes lakossága 54,577. E szerint a testvér fővárosnak mindössze 255,401 lakója van. Megjegyzendő, hogy Budának az 1857-iki összeírásakor 55,240 lakója volt. Most azonban Ó-Buda nincs hozzá számítva.

„(Lovak megáldatása Rómában.) A „Szabad Egyház” szerkesztője írja Rómából: „Szent Antal apát napján, f. hó 17-én a camalduli apáczák templomában, mely a S. Maria Maggiore

„(A huszfogyasztás befolyása a mezei gazda-

Gőzlég hajó.

ságra Angliában.) Blumenbach említi, hogy a természetbúvárok sokáig tanakodtak a felett, vajjon az ember fű-vagy hús-e? s hozzáteszi: hogy biz az mindenevő. De ha a jeles tudós az angolokat vette volna, úgy őket bizonyosan a hús-evők közé sorolnák, mert náluk régibb és újabb időkben mindig tulnyomó volt a hús élvezete. — Mennyi juhhus fogyhatott el e szigeten a 16-dik században, különösen kitűnik azon szerföltötti fontosságából is, melylyel Angliában a gyapjútermelés és kivitel már akkoron bírt. S mily nagy volt a hús-fogyasztás a 18-dik század elején, mutatják a legjobb angol statisztikusok egyikének im e szavai: „az angol nem szereti a növényféléket, hanem csak a húst.” Azóta mostanig a hús-fogyasztás legalább is azon arányban növekedhetett, a mint a népesség és kereset mód szaporodott. S épen a tetemes hús-fogyasztás következtében az állattenyésztés mindig nagyban üzemel, ezáltal nemcsak a nyert trágya-mennyiség növekedett a gazdaságokban, hanem a váltólagadásáig bevittele s terjedése is szerfölött könnyítettett az angol földművelésnél, mely a 18. század vége felé lassanként kiszorítá — az egykor Angliában is uralkodott három nyomásos gazdálkodást, s a szalmás-növények közé lóheret vagy répát sorolni mindinkább közönségessé vált. Ily eljárás mellett, sok takarmány- és virágzó állattenyésztéssel, a föld nem zsaroltatott ki, s a gabonafélék folyvást gazdagon termettek aránylag kisebb területeken. A tetemes hús-fogyasztás annál hatályosabban emeltette a hús- és szarvas-állatok gyarapodását, minthogy ez országban csupán marhatenyésztésre alkalmas vidék kevés volt; továbbá a szeszfőzés, még miután a mult században a szesz italok gyártása nagyon elterjedt, az Angliában sohasem üzemelt oly mértékben, hogy a hulladékokkal sok marhát lehetett volna hizlaltatni. A vágómarha, legalább a mult század közepe óta,

csaknem kizárólag e célra természetett takarmány-növényekkel hizlaltatott.

„(A pénz értéke különböző időkben, különösen a gabonár irányában.) A „Journ. d'agriculture pratique” következő érdekes összeállításban adja elő egy hectoliter (körülbelül egy poz. mérő) buza értékét hajdanról kezdve mostanig: Athenában Demosthenes korában 4 frank 73 centime (egy frankban 100 centime van, 2 s fél cent. = 2 kr., 1 frank = 40 kr.), Rómában a konzulok alatt 4 fr. 42 cent.; Franciaországban Nagy Károly alatt 4 fr. 24 cent.; VII. Károly alatt 4 fr. 99 cent.; 1512-dik évben 5 fr. 45 c.; 1536-ban 22 fr. 37 c.; 1610-ben 22 fr. 7 c.; 1640-ben 22 fr. 68 c.; 1789-ben 23 fr. 72 c.; 1830-ban 24 fr. 8 c.; 1839-ben 25 frank. — Garnier (jeze államgazda) azt jegyzi meg a fenebbi adatokhoz, miszerint nem a buza értéke emelkedett, hanem tulajdonképen a nemes érczek, arany és ezüst értéke csökkent. Egy mérő buza mai nap sem ad se több, se kevesebb tápanyagot, mint Mózes vagy Szolon idejében, de minél nagyobb tömegre halmozódik össze a vort arany és ezüst, annál többet kell belőle egy mérő gabonáért adni; mi különösen kitetszik onnan, hogy Amerika felfedezése után, a spanyolok tömördek aranyat s ezüstöt hozván be, a termények ára rögtön felszökkent. — Feltűnő egyébiránt, hogy a zab, árpa és rozs ára 1500 óta keveset változott: 1510-ben egy hect. rozs ára 14 fr. 72 cent., árpa 13 fr. 25 c., zab 8 fr. 1 c. velt, — 1839-ben pedig rozs 14 fr. 81 c., árpa 13 fr. 72 c., zab 8 fr. 8 c. — (G. L.)

„(Lovak megáldatása Rómában.) A „Szabad Egyház” szerkesztője írja Rómából: „Szent Antal apát napján, f. hó 17-én a camalduli apáczák templomában, mely a S. Maria Maggiore

„Per intercessionem beati Antonii abbaist, liberantur haec animalia ab omnibus malis.“ — A pap elvégezvén ténykedését a templomba visszatért, s az illető kocsi tova rohogott. Nehány perc múlva egy uri lovat hoztak, fején zöld toll lobogott, s farka veres selyem pántlikával volt befonva. A papot ismét kihívták áldást osztani. Majd egyszóval közeledett feltollazott gyönyörű négy lóval ragadtatva, az áldás helyére: a pap elkezdte imáit s e közben egy lovat is oda ugrat, s egy bérkocsi, melyben két idős nő ült. A lovat ülve lován kalapot emelt, hasonlólag a bérkocsi a

bakon, a nők pedig keresztet vetének, midőn az áldást hozó víz szentelt cseppei az állatokra hullottak. E csoportokat még szét sem osztott, s ime egy zuvó szép nyerges lovat vezet elé.

A katona levezi sapkáját, a pap imádkozik, s egy szegény ember a büszke katonáé mellett két lekonyuló rongyos geblét állít, hogy azok is megáldassanak. És e jelenetek ismétlődnek, kisebb-nagyobb változásokkal az egész nyolczad alatt napoként. Ezek kiválólag a főtulajdonosok és a kocsisok kedves nappjai, habár most az egykori ünnepélyesség hanyatló félben van. Itteni polgá-

roktól hallottam, hogy előkelő urak legügyesebb kocsisaikra bízták e napon lovaikat, s egy-egy kocsi előtt a legszebben feldíszítve tizenkét pár ló tánczolt, egyetlen kocsi által kormányoztatva a bakról. Midőn az áldás helyéről visszatértek, a kocsisok, melyek kanyarulatokkal a legszűkebb utcákon hajtottak keresztül a közönség tapsviharaitól kísérve. — E napokban a tüzéség s a lovas ezredék lovai fognak megáldatni, nem különben a posta s egyéb állami vagy municipális lovak. A pápai udvar lovai vasárnap f. hó 23-án ünnepélyesen fognak az áldás temploma elé vonulni.

TÁRHAZ.

K—on van egy közmondás: „megfizette, mint Lukács bácsi a medve-tort.“

E közmondás azon mulatságos történetek egyikeként közölni lehet, a melynek különösen medve-vadászatok alkalmával oly gyakran előfordulnak, s melyek százezre példájában egy vadász társaság lakomájának elmaradhatlan fűszerét képezik.

Lukács bácsi nagy vadász volt a maga idejében; még most, hajlott korában is vadászat az élete, s ha nem vehet részt fűrészságos hegymászásokban, legalább azzal mulatja magát, hogy a vadásztanyán rendezi a lakomát és hallgatja a fiatalabbak hárijános kalandjait.

És elhisz nekik mindent, hisz maga is átment ilyféleken nem egyszer. Régebben történt, még akkor, midőn Lukács bácsi a vadászati babérokat bokrosával szedte.

Pálnapja előtt megülték a vadászok a medve-tort; gyönyörű csikorgó, zuzmarás idő volt, a mikor még a jó kutyát sem szokták kivenni a ház-ból. A vadászoknak ilyen idő a gyönyörű. Hajnali 4 órakor már viszhangzott erdő és hegy a hajtó kutyák ugatásától.

A vadászok szép tisztás helyre értek, a honnét a galytalan fatörzsek között napfeljöttével messze el lehetett látni, s kiki kiválasztá a maga legjobb helyét, Lukács bácsi oda állt, a honnan a csordás szerint tegnap a medve kilátogatott a világba.

Megindult kiki a maga irányába. Egyszer csak vagy ötven lépésről Lukács bácsi valami fekete bozontos állatot lát, háttal egy oduból kifelé vaczkolón. Kódos volt az idő, nem vehette ki, öreg medve-e, vagy csak boz?

Mindegy! Lukács bácsi fölemelte fogycerét; akkor látta, hogy az oduból még egy bunda kezd kifelé tolni.

De már az sok a jóból. — Ha az egyiket lelővi, mit csinál a másikkal, az öt szonika megözi.

Legjobb lesz megoldani a kerekét, míg a bestia észre nem veszi, s elkezdte az öreg a retiradát; haj de a bundások se vették tréfára a dolgot; utána Lukács bácsinak. Futottak vészettül, hol a vadász elől, hol a vadállat hátról. Lukács bácsi ordított a versenyhez. Jön a medve, jön a medve.

Lukács bácsi már érezte a medve körmet a hátában, látta, hogy fogja a spatium ő és az üldözők között; már gondolatban elkezdett búcsúzni a világtól, jóbarátoktól, a mikor egy életmentő feneketlen sziklahasadék táglut utjába. A sziklahasadék oldalában törpe bokrok nőttek, azok föltartják őt.

Nem sokat habozott. Előtt tűz, hátul víz, puszkáját elvetette, istennek ajánlotta lelkét, s inkább esett mint mászott le a mélységbe, s mintegy két ölnyre a meredek tetőről, és közben beleakadt egy galagonyába, s keserű csöppet izzadva meghúzta magát a mentő bokor alatt, és félholtan csak úgy lopva mert fölfelé tekinteni.

Vizszonásul két kis csomagt küldött a bárónak egy kis rakás czukros süteménnyel s mindenféle színre festett kaláccsal rizslisztből.

Az egyik csomagban egy arany dohánydoboz volt sajátos faragványokkal és zománczolásal japán ízlés szerint, kitűnő művészettel. Fedőjén tájkép, oldalain virágok láthatók.

A másik csomagban pedig volt egy darab — füstölt hal, mely azt jelenté, hogy az ajándék küldője egyszerű halász. A japánok t. i. halászoktól származtatják magukat.

Mily sajátosnak vegyüléke e kis történet a japán észjárásnak.

Császárjok arcát nem láthatja idegen, mert az olyan nagy ur. Csak a japán részesei e szerencsében, tehát „választott nép.“ S mégis az „urak ura“ akkor sem mulasztja el szerény származását elárulni, mikor leginkább tündököl. Góg és lázát a legmagasabb fokon, összekeverve.

Mondja meg már most valaki: aristokraták-e a japánok, vagy demokraták?

szik találékonydával, melynek egyszerű hatását csak egy kis tévedés rontotta el.

Pál-fordulása mult kedden megint vigan tölt el K—on; s hogy ott nem lehettem, a helyett ime vegyék ezt a néhány emléksort ti derék medve-vadászok. Talán Lukács bácsi se haragszik meg érte, hogy ilyen hűlen lerajzoltam. Varga János.

Egy hangverseny a japáni udvarnál.

Azon ajándékok közt, melyeket ő Felsőge a japáni császárnak küldött, egy pompás Bösendorfer-zongora is van. B. Ransonnét, a ki az ajándékok átadásával megbízottat, érdekes dolgokat beszél ennek viselt dolgairól.

Az expediciót a mikádo nyilvános kihallgatásán fogadta a császári palotában, melyet a japánok Ő-Schironak neveznek. A kihallgatási terem tágas, három oldalról mindenféle elszöngyeztet filkékkel körítve. E filkék egyikében áll a trón, fekete fényezett fából, arany pántokkal. Ugyanilyenek a terem oszlopai is. A falak világoskék színre vannak festve, a padokat szőnyegekkel borítva. A butorzat művészi alkotása.

A mikádo a trónon ült s a tisztelgés fogadására föllált, a mikor is néhány pillanatra előtűnt fiatal arca, melyet — mikor ül, mindig egy trón menyeyeztetére akasztott áttetsző szőnyeg takar. Jobbra, balra a tróntól álltak a testőrök fantasztikus nemzeti, s a miniszterek és diplomátok európai öltözetben. A japán „zászlós urak“ vörös bársony öltönyt viseltek.

Ő császári japán fölségét idegen ember fia nem méltó színűl színe látni, ezt a törvények is tiltják. Azért privát-audienziára idegent nem is eresztene magas színe elé. Miután azonban a nap fia is csak oly gyarló, mint más ember fia: őt is háborgatta a kíváncsiság, mi lehet az a nagy izé, a mi abban a furcsa faskutyalóban van? Mégis szorított kellett valahogy ejteni, kielégíteni ő magasságának tudni-vágyát a zongora iránt.

Ennélfogva kitérítették egy császári pavillont, elvívén belőle azon keresztfalakat, melyek azt mintegy 60 kis szobára oszták. Ez könnyű munka volt, lévén a falak is, mint Japánban a legtöbb holmi — papírból. Csak egy válaszfalat hagytak, mely a termet két szakaszra osztá: az egyikben volt Ransonnét és a zongora, a másikban a mikádo és az udvar.

Az adott jelre R. elkezdte a chromatikus scálát. Ez végtelenül tetszett a japán uraságoknak, s ebben hasonlítottak a törökökhöz: azoknak is a stimmelles tetszik legjobban. Mendelsohn és Strauss iránt nem mutatott kellő méltánylatot.

Valami két óra hosszáig muzsikáltatott magának a mikádo, akkor azután kijelenté, hogy tökéletesen meg van elégedve.

Vizszonásul két kis csomagt küldött a bárónak egy kis rakás czukros süteménnyel s mindenféle színre festett kaláccsal rizslisztből.

Az egyik csomagban egy arany dohánydoboz volt sajátos faragványokkal és zománczolásal japán ízlés szerint, kitűnő művészettel. Fedőjén tájkép, oldalain virágok láthatók.

A másik csomagban pedig volt egy darab — füstölt hal, mely azt jelenté, hogy az ajándék küldője egyszerű halász. A japánok t. i. halászoktól származtatják magukat.

Mily sajátosnak vegyüléke e kis történet a japán észjárásnak.

Császárjok arcát nem láthatja idegen, mert az olyan nagy ur. Csak a japán részesei e szerencsében, tehát „választott nép.“ S mégis az „urak ura“ akkor sem mulasztja el szerény származását elárulni, mikor leginkább tündököl. Góg és lázát a legmagasabb fokon, összekeverve.

Mondja meg már most valaki: aristokraták-e a japánok, vagy demokraták?

Török K.

Irodalom és művészet.

— (A Kiszfaludy-társaság új kiadásai.) A Kiszfaludy-társaság pártolói illetményéből közelebből négy új kötet jelent meg, megannyi nagybecsű ajándék az irodalom barátainak. Az első, mely még 1867-re szól Vachott Sándor összes költeményeinek egy új s az eddigiekénél sokkal teljesebb, nagyszámú itt először megjelenő költeményt magában foglaló kiadása. Vachott jobb daliróink egyike, egyszerű s nemes érzés, tisztán kezelt műforma s csinos nyelv jellemzik költeményeit. Nemcsak nem avultak el még azok, de visszahatással a terjedő izelésteleség ellen, nagyon is helyén van új megjelenésük. — Részben 1867-re, részben már 1868-ra szól a Nibelungok, ó-német eposz, fordította Szász Károly. E ritka becsű mű, melyet Ráth Mór diszkidásában ismer már a magyar olvasó világ, itt olaszabb, de azért csinos kiadásban kétségkívül még nagyobb elterjedést nyerend. Érdekes előbeszédet közep hozzá azon becses értékes, melyet a fordító a Nibelungok keletkezéséről s gyanítható szerzőjéről az akadémiában olvasott föl. Molière vigjátékai két kötetet, Kazinczy Gábor kitűnő műfordításában néhány éve közölt volt a Kiszfaludy-társaság. Most azokhoz méltókat soraközt a harmadik kötet, mely a Mizantropot és a Tudós nőket tartalmazza, amatt Szász Károly, ezt Arany László jeles fordításában. A negyedik mű végre Thackeray, a híres angol humorista vig beszélyeinek első kötete, (a második sájtó alatt) mely két remek beszélyt tartalmaz Balázs Sándor eleven, szabatos és igen élvezhető fordításában. — Mint értesülünk a társaság, tekintve a pártolók csekély számát (alig 300) — elhatározta, hogy e kiadásait, eltérve az eddigi szokástól, azonnal egyenként is könyvárusi forgalomba bocsátja, és pedig igen mérsékelt áron, melyek a pártoló előfizetése árait csak kevéssel mulják felül.

— (A honvéd-menház) bizottsága felszólította Kálmánt, hogy e céljára emlékkönyvet szerkesztessen. Tóth Kálmán elfogadta e megbízást, s az előfizetési fölhívást legközelebb kintja. A kiadási költségeket a bizottság utalványozza, s az egész tiszta jövedelem a menházé lesz.

— (Az Eszterházy-képtár) szebb festvényeit fénykép-albumban fogja kiadni Ráth Mór, ki ez album jövedelmét e képtár megvételére szándékozik fordítani. A fényképeket közvetlenül az eredetiről veszik föl. A magyarázó szöveget két nyelven, magyarul és francziául nyomtatják.

— („Petőfi apotheosisa“) cím alatt Heckenast Gusztávnál egy nagyobb allegorikus körkép jelent meg, melyet Kollár rajzolt. A költő sírja felett — koszorúval kezében egy nemtő lebeg. A síron lant, babér és kard nyugszik; oldalt fák látszanak s a háttérben a leszálló nap. A nemtő felett felhőkön lebeg a költő mellképe. A kép négy szögletében Petőfi atyja, anyja, szülőháza és halálának rajzai vannak éremalakban alkalmazva. A kép megrendelési ára, csomagolással s postai bérmentes küldéssel együtt, 1 ft. 50 kr.

— (Uj zeneművészt.) Rózsavölgyi és társánál megjelentek: „Zwei Klavierstücke“, szerző s Bakalovich Emma k. a.-nak ajánlá Telbisz Eugén, ára 80 kr.; „Neue Welt Quadrille“ Csillag Mórtól, ára 60 kr.

Közintézetek, egyletek.

— (A magyar tud. akadémia) nyelv- és széptudományi osztályának jan. 24-ki ülésén foglalták el Pulszky Ferencz mint választott osztály-elnök és Gyulai Pál osztály titkár székeiket. Pulszky rövid székfoglaló beszédet tartott. Ezután Matrai G. értekezett a Konstantinápolyból legújabbán érkezett négy Corvin codexről. Bevezetőleg köszönet mond Ipolyi, Henszlmann és Kubinyi Ferencz uraknak, kik 1862. tavaszán e becses emlékek főkutatása végett Konstantinápolyban jártak. Mind a négy codex bársonyba van kötve s finom hártárra, pompás iratok és kitűnő miniatűr-initiálékkal irva le. Az egyik Plautus 20 vigjátékát foglalja magában. A második codex Polybianus Perot által latinra fordított öt könyvét tartalmazza. A harmadik codex, melynek fatáblájáról a bársony boríték le van téve, Trapezunt Györgynek, V. Miklós pápa titkárnak Rhetorikáját foglalja magában. A czimlapot gyönyörű színezéssel s dús aranyozással fessett miniatűr-festmény képezi, melynek egyik oldalán Mátyás koszorús fővel van

ábrázolva, a mint egy könyvből olvasgat. A negyedik, legpompásabb kiállítású codex sz. Ágoston műve: „De civitate Dei.“ Főlió-nagyság, finom hártárra; pompás betűk, s minden lapon a sorok előtt végig miniatűr-arabeszkrajzok. Összesen a négy könyv 1028 hártárvéléből áll, melyek becső egyenként is legalább egy aranyra volna tehető. — A felolvasás végzetével Rómer kétségét fejezi ki, hogy a harmadik codexen látható alak Mátyást ábrázolná. Ipolyi kérvénnyel óhajit terjesztetni a kormányhoz a többi codexek átvizsgálhatóságának s talán egyszersmind megszerzésének közvetítése s kieszközölése iránt. Henszlmann bizottságot kíván kiküldetni ez ügyben. Végre is a tárgy a közelebbi összes ülésre halasztott. — A második felolvasást Tölly Iván tartá, bemutatva Hoffer Endre körösi tanár értekezését: „A történeti módról a görög ígertanban.“

— (A Kiszfaludy-társaság) jan. 26-ki ülésén Dux Adolf „Eszméke vidéki színészter rendezése körül“ című értekezését, Székács József 18 eredeti epigrammát olvasta föl. — Greguss titkár bejelenté, hogy Kendefi Árpád ur, mint a Kiszfaludy- és írói segélyegylet részére rendezett bálbizottság tagja, a bizottmány részéről 277 ftot és 6 aranyat küldött a társaságnak. Továbbá dr. Szabó Dávid 100 ft-tal, és Ipolyi Arnold 100 ft-ot föltöbbermentesítési köteleznynyel a társaság alapítójai közé léptek. Ezután zárt ülés tartott, melyben Vajda János és Dux Adolf belső tagoknak, John Bowring kültagnak választottak. A tankölteményekre érkezett pályaművek közül az „Esti órák“ címűt dícsérrel emelték ki, de jutalomra nem méltatták. Jövő évre jutalomkérdésül kitűzték: 1. A tragedia elsőlete; jutalma 50 arany. 2. Egy ballada; jutalma 20 arany. A febr. 5-ki közgyűlése programját így állapíták meg: 1. Toldy Ferencz elnöki megnyitja. 2. Titkár jelentés. 3. Emlékezés Greguss Gyula föltől, Greguss Ágostól. 4. Költemény Dalmady Győzőtől; 5. Szép Ilonka, Rákosi Jenőtől; 6. Fölolvasás a dícsérrel kitüntetett pályaműből; 7. Uj pályahirdetések.

— (A nemz. színházi enquete) a héten a színház költségvetését tárgyalta, s erre a bizottság javaslatán kívül Szerdahelyi külön javaslata volt előterjesztve. — Ez utóbbiban a dráma és opera közt nem volt megállapítva a teherviselési arány s a többség Csengeri felszólalására ezt fogadta el, mivel a két műfaj közt nincs szükség oly szoros elválasztásra, mikép az a szakbizottság munkálataiban történt. A különjavaslatot vevő föl alapul a tüzetes tárgyalásnál az igazgató fizetését 6000 frtra állapították meg. A szakszemélyek fizetése 3—3000 ft, a titkáré 2000, a diamaturgő 2500. A drámai személyzet fizetésének megállapításánál hosszabb vita támadt. Végre mind az opera, mind a dráma költségére összesen 80—80,000 ft-ot határoztak meg. A négy drámaíróval fizetése 1600 ft, a három karmesteré 7000 s az operabírlók tiszteletdíja 1200 ft. Két orvos 3—300 ft. Balletre 20,000 ft, végül a színi tanodára 18,000 ft-ot állapítottak meg.

— (A természetstudományi társulat) mult heti szakgyűlésén Szontagh Miklós „Az erjedés és az új gomba-elmelet“ről értekezett. Utána Winkler Benő „A szily-völgyi kösznémedenczét“ ismertette. Főleg kiemelte, mily nagy nemzetgazdasági fontosságu ezen harmadkori fekete szén, mely a legjobb magyar köszné: a pécsié, csak igen kevéssel silányabb. Erdély vadregényes bércei alatt, a sok helyütt 6, sőt 8000 láb magasságra emelkedő csucos aljában nagy kőes van eltemetve, mely kőfőleg kibányászva, az országnak s iparának (főleg a vasipart értjük) nagy előnyére fog szolgálni, de ezenkívül természetesen elősegítendő egyszersmind a nemzeti vagyonsodást. A szily-völgyi kösznételepeknek szép jövőjük van, s ha most rögtön nem is, de rövid időn bizonyára nevezetesen szerepet fognak játszani. Nemcsak a geologus, hanem az üzletember figyelmét is méltán magukra vonják.

— (Az erdélyi gazdasági egylet) titkári állomására kihirdetett pályázati határidő febr. végéig meghosszabbított.

— (Hohenheimi magy. egylet.) Egyletünk ismét megalakult és tisztviselőkké következők választottak meg: elnökek Rupprecht Tasziló, titkárra Koppely Géza, könyvtárnokká Ekkert József, pénztárnokká Balogh Kálmán. Az egylet nevében, Lipatyn Pál urnak, a párisi magyar egylet titkárnak és Lovasi Ákos volt hohenheimi tanulóknak

Melléklet a Vasárnapi Ujság 5-ik számához 1870. jan. 30.

könyvadományaiért, — ugy szintén Timár Károly, kolozsmonostori tanárnak az „Erdélyi gazda“ díjmentes megküldésért ösztönöskönetünket nyilvánított. Koppely Géza, e titkár.

Egyház és iskola.

— (A lelkeri apátságot) hír szerint Horváth Mihály nyeri el. Mint beszélük, ez 5000 ftot jövedelmező apátságra pater Mayer, 6 Felsőge gyóntatója is pályázott, de a primás visszautasítá e pályázatot, mert magyar egyházi javak csak magyar honpolgároknak adományozhatók.

— (Fogaraszvidék tanfelügyelője.) Réthi Lajos, decz. közepén nyitotta meg az iskolatanács ülését. Ezután Pánczél Károly a magyar és Mécseán görög szertartású esperes a román jegyzőkönyv vezetésével megbizattak. A nyelvkérdés itt is felütötte üstökét, hogy ha két nyelven vezetettik a jegyzőkönyv, mely legyen authenticus? E könyvnyen elmergesedhető kérdésnek a tanfelügyelő elnök azon kijelentése vetett véget, hogy mind a két jegyzőkönyv önálló érvényűnek tekintetik. Az előterjesztett kimutatás szerint Fogaraszvidéken összesen 90 iskola van, s átlag vőve évi költsége egy iskolának: 94, mondd: kilenczvennégy forint.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— (Megkaptuk a Pestvárosi) által Hamburgba kiküldött bizottmány jelentését a köz-vágóhidakról és egyéb berendezésekről szerzett tapasztalat iránt, a mellékelt rajzlapokkal együtt. A bizottmánynak a közvágóhidak iránt szerzett tapasztalatai már gyakorlati eredményre is vezettek, s a pesti közvágóhid építése meg is kezdetett. Henricke berlini építész terve szerint. A közvágóhidakon kívül, igen helyesen, egyebekre is kiterjesztette a bizottmány figyelmét, nevezetesen a csatornázásra, kövezésre, házépítési módokra, tisztasági és egészségügyi viszonyokra sat. Különösen a házépítési módor az, mely kiváló figyelmet érdemel, beleértve az utcák szélességét, a házak magasságát és a szorosan vett építési módot, mert ezek tekintetében Pesten roppant zűrzavar uralkodik. Arra például semmi gond sincs fordítva, a mi Berlinben szabály, hogy a városban egy ház-nak sem szabad magasabbnak lennie az utca szélességénél, úgy hogy ha az utca harminczhat láb széles, a ház magassága is csak harminczhat láb lehet. — Elműlt ugyan a jelentés, hogy nálunk is készen vannak már az új építési rendszabályok, de még nem nyertek meg a közgyűlés helybenhagyását. Ohajtuk, hogy mielőbb helybenhagyassanak, mert a jelenlegi rendszert mellett alig lesz tarkább város a világon, mint Pest.

Közlekedés.

— (A nagyváradi-kolozsvári vasut megnyitása) erdélyi lapok szerint május hóban fog megtörténi. Állomások lesznek: Mezőtelegd, Élesd, Rév, Brátka, Csucsca, Bánffy-Hunyad, Egeres, M. Nadas és Kolozsvár.

— (Az új-pesti magyar-fiumei hajógyárban) folyó hó 13-dikán bocsátották vízre az „Országos gőzhajótársaság“ első vontató gőzhajóját „Baranyát“, mely a jövő hóban már próbáját fogja megtenni. Ugyan-e társaság részére Liverpoolból az első 6 hajó már megérkezett Uj-Pestre, hol össze fognak állíttatni. Néhány hét múlva Liverpoolból még 17 hajó fog ide érkezni e társaság részére.

Mi ujság?

— (A honvéd-menház) ügyében megtörtént az egység Vidas János és Pestváros közt. Tíz hold földet jölöttek ki az Oreczy-kert mellett az illői vámsorompón kívül. Az összes tőkék, épületek és felszerelések a város kezébe adtak, mely az összes érték 5 prejtjét a honvédek javára fordítja. Mikor az utolsó 1848-diki honvéd is meghal, a város az egészszel rendelkezik, azonban csupán nevelési czélokra.

— (A honvéd-menházra) Vidas Jánoshoz ujjában küldtek: egy Veres János urnál Csánón összegyűlt vadásztársaság 45 ftot, Kisujzállás képviselő testülete 120 ft. 20 krt, Glaz Aladár honv. őrnagy gyűjtött 100 ftot, Kovács József Tiszá-Buráról küldött 1, az írányi olvasókör 11 ftot. — A honvéd-menház törvén Frey és Kauz-r építészek ingyen készitik.

— (Jótekonyságú vadászat.) Közel földbirtokos Tárkonon Tétény mellett nagy vadászatot

rendezett, melyben 40 vadász és 200 hajtó vett részt. A hajtódászatot jelentékeny számú vadat ejtettek el. E vadakat árverés útján eladták, s a bevett összeg fele a honvédségélvű egyetemen, fele pedig a tiszvidéki vizkármentesítési fellegelőre szenteltetett.

*(B. Kaas Ivar) a keletázsiai expedíció egyik magyar tudósja, ki kereskedelmi összeköttetések létesítésére Japánban maradt el társaitól, febr. 2-án érkezik Pestre.

*(A pesti nyomdászok) testülete a szedők tömeges felmondása ügyében gyűlést tartott a egyhangulag kimondta, hogy a szedők által megállapított árszabályt el nem fogadhatja. A szedők árszabály-bizottságához azonnal választást intézték, hogy a szedők által érintetlenül alap gyantát felállított árszabály mellett a gremium nem bocsátkozhat további alkudozásokba.

*(Az igazságügyminiszteriumnak felmondták a lakást.) Amizsoni Karoly helybeli kereskedő 240 ezer forintot megvette a „Securitas” biztosító társaságtól a Deák- és Máttyánk utca szejletén fekvő házat, melyet az igazságügyminiszterium bír bérben. Az új háziur felmondta az igazságügyminiszteriumnak a helyiségeket, úgy hogy egy fél év múlva ki kell költöznie.

*(Száz zongorát és 50 hegedűt) rendelt meg a kultuszminiszter hazai képezdék számára.

*(A szentendrei választó-körületben) gr. Ráday László helyébe közelebb új követet választanak. Jelöltek: a baloldali részéről Luppá Péter megyei főmérnök, a jobboldali részéről Harkányi Frigyes.

*(Pulsky Ferenc) az akadémia nyelvtudományi osztályának elnöke, hetenként egy esti tárgyalásra hívta meg magához az osztály tagjait. Tette pedig ezt azért, mivel tudósaink sehol sem szoktak eszmecsere végett találkozni.

*(Hymen.) Kocsisovszky Borcsa jan. 24-én tartá menyegzőjét Molnár Györggyel, a budai népszínház művésztőjével.

*(Békkocsi kocsi nélkül.) Vasárnap éjjel egy egyfogatu békkocsi kocsi nélkül, egészen elhagyatva, kóborolva a városigetben, az ottani őrség letartóztatta s a gazdátlan lovat és kocsit bevitték a városház udvarára.

*(Talált kincs.) Mult hét végén N.-Tótfaluban, mint a „Bihar” írja, egy pástorgyermek egyik telek végében egy nagy cserepedényben több ezerre menő ezüst talér pénzt talált, melyek gyaníthatólag a 16. és 17-ik századból valók. — A talált kincsen azután a helybeli izraelita indítványára csakhamar megosztakoztak, úgy hogy a véletlenül tudomására jutott szolgabíró csak egyetlen egy darabot tudott már kezéhez kapni; azonban az osztokodók ellen azonnal megindította a törvényes nyomozásokat.

*(Névváltoztatás.) Ö Felsőge megengedte, hogy Holczér Antal és Ignác testvérek vezetéknévüket nemességük írségben tartása mellett „Fáy”-ra változtathassák. Doll Bilitat nyug. cs. k. főhadnagy és kiskoru gyermekei vezetéknévüket „Dollnai”-ra változtatták.

*(Bál a tébolydában.) Jövő hónapban a budai tébolydában a könnyebb betegek számára két táncmulatságot fognak rendezni.

*(Magyar városok Amerikában.) Azaz: hogy csak a nevük az, mint sok helyt édes hazánkban is. Szabó Alevin minioratendi missionárius írja Amerikából a Gy. K.-nek küldött levelében. Amerikai földabroszokon ki van véve Uj-Buda a Jowa állam déli szélén. Illinois államban, termékeny helyen szintén van egy magyar nevű város t. i. „Buda” vasútállomással, ezenkívül különböző államokban 9 hely viseli „Kossuth” nevét.

*(A párisi engesztelhetlenek) lakomával ünnepelték meg jan. 21-én, XVI. Lajos kivégeztetésének napját. A lakomát St.-Mandében tartották meg. A szűz lapok is a maguk módja szerint megemlékeztek a napról. A „Marseillaise” következőleg fejezte ki érzelmét: „Atyáink! Ti jól cselekedtetek. Ez emberiség lelkiismerete részeten áll, 80 év múlva voletok szavazunk. S ha

kimondottuk volna is a nyaktól eltörlését, mi annak előleges fenntartását kívánjuk, egyedül a királyi törzsek részére.” A st.-mandé lakomán leveleket s pohárköszöntéseket olvastak fel Barbesz, Louis Blanc, Mazzini, Garibaldi, Pyat, Paul y Angelo s másoktól, itt az általános köztársaságról, s énekeltek a Marseillaisot, s — azután csendesen hazamentek.

*(Ubrík Borbála ügyéhez.) A krakói hivatalos lap a helytartóságnak a karmelita apóczákhoz intézett rendeletét közli, melyben végrehajtás terhe alatt felhívatnak, hogy az elmeháborodott Ubrík ellátására megkívántató költségeket fizesse le.

*(Az ungvári hitelbank pénztárnokára) M. B.-ra csütörtökön este 7 óra tájban, épen midőn a számadások készítésével volt elfoglalva, a pénztár előszobájának ajtajából — ráloktek. A lövés azonban csak ruházatját érte s a gyertyát oltotta el; mire M. B. meglepetéséből magához tért, az illető már kerekelt odott s ellillant.

*(Harminez mészáros dőhányt) loptak el mult héten a pesti kincstári raktaból; pedig mindenfelől katonák örök. Három híres tolvajra erős gyanu támadt, minek következtében nyomoztattak és elfogattak.

*(Furcsa történet) irnak Pancsováról egy békés, türelmes férjről, s veszekedő, házasáros feleségéről. A férfi egyszer csak eltűnt és senki sem tudta hova. Némelyek azt hitték, elcsapta magát a feleségétől s elsőként valahova; mások azonban azt gyanítják, hogy aligha el nem vesztette az asszony valami gyilkos szerrel. Ez így tartott több hónapig. A gyanítgatásnak végre hivatalos vizsgálat lett vége, s akkor aztán megtalálták a férjem urat a — tyúkólban. Ott hevert az istenadta egy kis rothadt szalmán, összeaszva, mint Ubrík Borbála, mindennemű fergéktől lepye, tyúkok és galambok társaságában, hónapok óta, s nemhogy kiderült volna néhány deszkát az őt fogva tartó rozszant kretrekből, de még mukkanni sem mert, a miből a szomszédok megtudták volna, hol van?

*(Kihágások a népszámlálás alkalmából.) A „Közlöny”-nek P. Sz.-Mihály közléseiből írják, hogy ott a népszámlálás keresztülvitele a paraszt nép között roppant izgatottságot idézett elő, s különösen a fiatalság zúgolódott. Midőn a főnökből egyházas szeméret vetették, hogy melyik leány milyen idős, a fiatalság pártja oszlova, f. hó 12-én este annyira összeverekedett, hogy egy csaknem halva maradt; a házasság közt még nagyobb zavar van, kinek neje idősebbnek találtatott, elválasztott tőri fejt. Végül az a mulatságos eset adta elő magát, hogy miután az összeírás a régi conscriptiók szerint ment véghez a születési év felolvasása alkalmával egy férj 1840-ben és a neje 1845-ben születettnek találtattak. A férj könnyen elhitte, hogy neje nálánál öt évvel idősebb és a legnagyobb haraggal hazameno nejét jól megpáholta stb.

*(Pátkó rablóbandájának) utolsó tagját a napokban fogták el Temesváron, nevével és egy ezinkostársával együtt.

*(Haldé tyukszem következtében.) Schimkovszky Domonkos, az államadossági pénztár igazgatója, Bécsben f. hó 3-án vérfelhasználás következtében meghalt. Mult tavaszon egy tyukszem kivágása alkalmával kis újat megsejtett; kevés napra azután megdagadt az ujj s a láb olyannyira, hogy Sch. kénytelen volt az ágyát örlizni. Nehéz szolgálata mellett lábat nem kímélheté, s így decemberben újra ágyban fekvő beteg lón s azután az ágyat többé el sem hagyhatta. A lábat le kellett volna vágni, azonban a betegség már annyira előrehaladt, hogy a beteget nem lehetett ily műtétnek alávetni, minthogy amugy is kevés remény volt már egészsége visszanyerésére nézve.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 21. „Kassai gróf.” Szomorújáték 5 felv. Irta Laube H., ford. Szilágyi.

Szombat, jan. 22. „Észak csillaga.” Opera 3 felv. Zenéjét szerz. Meyerbeer.
Vasárnap, jan. 23. „Szentiván éjtele.” Szinmű 5 felv. Irta Shakespeare; ford. Arany János; Zenéjét szerz. Mendelssohn Bódog.
Hétfő, jan. 24. „Az idegek.” Vigj. 3 felv. Irta Sardou, ford. Felek M.
Kedd, jan. 25. „Tell Vilmos.” Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Rossini.
Szerda, jan. 26. „A Benoit család.” Szinmű 5 felv. Irta Sardou V., ford. Csepregi.
Csütörtök, jan. 27. „Lalla Roukh.” Opera 2 felv. Zenéjét szerz. David Bódog.

Szerkesztői mondanivaló.

— T. Veszény. P. I. Lehet, hogy az én által kitért hibák csakugyan hibák az értelem tekintetében. De utána nézünk, s mind a nyitbátort templomi fölirat, mind a latin idézet valóban így szól, a mint mi közöltük. A hiba tehát, ha hiba, nem a mi közleményünk, hanem az eredeti, melyet nekünk híven kellett másolnunk.

— Arad. V. J. Mindkét társzát örömmel vettük s nem kevésbé örülünk az ígérnek is jövőre.

— Arad. J. M. Ohaját teljesítjük s emlékiratait közlését rövid idő alatt megkezdjük.

— Sz. Fehérvár. H-6 Dezső. A régiségek közül a VIII., XI. és XII. számokat látni ohajtanak, ha szíves lenne beküldeni.

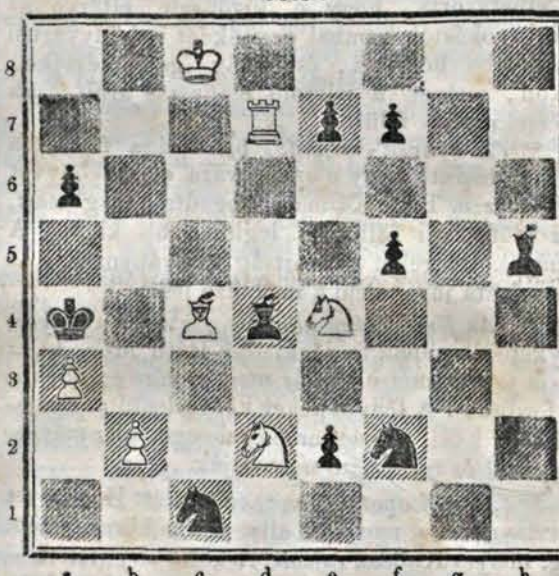
— Lacsháza. A két közlemény megjött; az 51. számot küldjük.

— Berhida. P. L. A folyóirat, melynek számára ön ezikket küld, s melyet rendszeresen megküldeni kér, már két éve, hogy megszűnt; s így egyik kívánságát sem teljesíthetjük.

— Kassa. N. G. Teljesen méltányoljuk a beküldött arczkép és életrajz tárgyának érdemét; de épen az egyházi férfiak közül is több arczkép vár közlésre szerkesztői tárczáinkban, s így ezt későbbre kellene halasztanunk.

SAKKJÁTEK.

531-ik sz. f. — König Antal-tól (Prágában.) Sötét.

Világos. Világos indul s a 4-ik lépésre mattot mond.

Az 526-ik számú feladvány megjelítése. (Bayersdorfer A.-tól, Münchenben.)

Világos. Sötét.
1. f3-f4 Fh2-f4
2. Kg5-f5 He2-g3
3. Kf5-e6 Ha8-c7
4. Kb7-d7 tetsz.
5. H vagy F ad mattot.

Helyesen jelettek meg: Veszprémben: Fülöp József, — Miskolcon: Czenthe József. — Jászvásáron: Galambos István és László. — A pesti sakk-kör.

— (A pesti sakk-kör) febr. 7-kén délután 4 órakor sakkturnírt rendez, melyen nemtagok is részt vehetnek. Öt díj van kitűzve, u. m. tíz, öt, három, egy arany és két porosz tallér. A betét 2 forint. Jelentések elfogadtnak napoként a délutáni órákban a sakk-kör helyiségében. (Nádor-utca, Velencei kávéház.) A torna közelebbi részleteiről szintén itt lehet felvilágosítást nyerni.

TARTALOM.

Gróf Bethlen Farkas (arczkép). — Kuzdelem közt. — Dr. Schutte, Sathmári és Wimpeller (vége). — A nyitbátort templomból irt ezikkhez adalek. — A tel és a gyermek (képpel). — Az autuili esemény (képpel). — Adomák és jellemvonások a skót életből (folyt.). — A német hírlap irodalom Magyarországon 1870-ben. — Göz-lég-hajó (képpel). — Egyet. — Tarház. Pál-fordulása. — Egy hangverseny a jásai udvarnál. — Irodalom és művészet. — Köztársaság, egyet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Dr. GROSSMANN,
szem- és fülorvos
PESTEN.

József-ter 11-ik sz. alatt, Grosz-féle házban.

Rendel. hétköznapokon délutáni 11-12 és délután 2-4 óráig. — Szegények számára ingyen minden vasárnap délutáni órákban. 722 (8-12)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelent és minden hitelen könyvkereskedésben kaphatók:

Horváth Mihály.

A magyarok története

révid előadásban.

Negyedik javított kiadás.

1868. (586 lap, 8-rét) velinapiapon, angol vászonba kötve 4 ft. 50 kr.

Párisi legyezók

2,50, 3, 4, 5, 10, 30 ftig.

Bali ruhák

30, 35, 40, 50, ftig.

Tartatán: vége 3, 4, 5, 6, 8, 15 ftig.

Összes árjegyzék bérmentve.

Türsch F.-nél

Pesten, vaczi-utca 19. szám alatt

RÖCK ISTVÁN PESTEN,

ajánlja

gépgyárából (soroksári-utca 2. sz.)

tisztogató és zsákolóval ellátott

hordozható cseplőgépeit

e mellett

6 lovas hordozható hajtóművel, mely szintén új szerkezeti 2 lőerejénél könnyebb járatu, végre

Hentzmann-féle, amerikai cseplő-gépeit

1, 2, 3, 4, 6 lőerővel; mindenféle nagyságu szecskavágó-gépeit, kéz- és lőerőre; különféle nagyságu repavágóit, kukoriczamorzsológépeit, ekeit, boronait, bor-sajtógépeit, sodarait, valamint lő- és gőzerőre alkalmazott őrlőmalmait; minden nagyságu fekvőgőzgepeit mozdonyait és vízszivattyuit. Gyártmányainak jósága s tartósságáért kezeskedik.

RÖCK ISTVÁN, gyártuia, donos.

731 (2-6)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelent és minden hitelen könyvkereskedésben kaphatók:

Tompa Mihály.

Virágregék.

Negyedik kiadás.

Színnyomatu czimmet.

8-rét 320 lap) füzve 2 ft. 50 kr., vászonba kötve 3 ft. 60 kr., diszkidásban 5 ft.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Gróf Cziráky Antal.

A magyar közjog alapvonalai.

Szerző nyomán írta

Hegedűs Lajos.

Második bővített kiadás. 1869. (8-rét. 400 lap.) Füzve 2 forint.

1000 frt fogadásul!

hogy az egész birodalomban és sok más országban senki sincs, ki miként

Brauswetter Janos

chronometer- és műorás Szegeden

12 éven át külföldön és a francia Szveiz legjobb órágyáraiban az óraművészet minden titkait magáévá tette, a hozzávaló gépeket beszerzte, és Münchenben az elméleti és gyakorlati vizsgálatot addig meg senki által meg nem közelített eredményre vezetett volna; ki további üzlete 22 évi fondallása óta annyi órát, és mindezeket, újakat úgy mint javításokat, saját találmányu gépek és eszközök segítségével, 40 évi tapasztalás alapján, saját vezetése alatt, oly jó állapotba helyezte, és személyesen, a zsebrókat függő vagy fekvő, egyzóval minden helyzetben és rázkódásokban oly arányosan s pontosan szabályozva adta volna át a t. cz. közönségnek, mint azt ő tette, és jövőben is tenni fogja. Azonfölül tölem minden óra végére egy 10 évi, és minden javítás megrendelése 5 évi írásbeli jótállással szóló iratot kap, használati utasítással együtt.

Hogy a mondottak folytán óráim minden tekintetben a legjelesebbek, legpontosabbak és legújantósabbak, az magától értet.

Igen gyakran ismétlődött utáneredések és dicserőlevelek es. k. katonai és polgári egyenektől, valamint órásktól, meg fővárosokból is, bizonyítványok, bizonyítékok töménytelen száma, mik a mondottak igazságát megerősítik, nálam megtekinthetők. Segédek nagy száma, kik nálam dolgoztak és tanultak, ezt szintén bizonyíthatják. Arany- és ezüst órák és láncok a m. kir. ellenőri hivatal által megvizsgáltaták, és minden nemben a legnagyobb és legbiztosabb választékban kaphatók.

Férfi órák. Ft. Ft.
Ezüst cyl. óra 4 rubinnal . . . 10-12
» » felpattanó v. arany sz. 12-13
» » arany szegélyvel, felpattanó . . 13-14
» » cylindor óra 8 rub. . . 15-17
» » cylindor dupla tokkal . . 15-17
» » kristályüveggel . . 16-17
» » horg.-óra 15 rub. . . 16-18
» » horg.-óra dupla tokkal . . 18-20-24
» » angol horgony-órákristály-üveggel . . 18-20-24
» » ugyanazok duplatokkal . . 22-28
» » tábori horgony-óra dupl. . 22-28
» » horgony rem. fűlél felhúzható krist. üveg. . 28-36
» » detto dupla tokkal . . 35-40
» » tábori horgony rem. . 38-45
» » Arany horgony-óra 15 rub. . 35-40-44
» » » arany fedéllel 45, 50, 55-60
» » horgony-óra dupla tokkal . . 55-60
» » » arany fedéllel 55, 70, 80-100
» » horgony-óra krist. üveg. . 42-44
» » » arany fedéllel . . 55-75
» » rem. arany fedéllel . . 75-130
» » detto dupla tokkal . . 100-180

Ingá-órák legnagyobb raktára.
Mindennapi felhasználásra . . 10, 11, 12 ft.
Minden 8 napi felh. . . 16, 20, 22 »
Óra- és félóra-utással . . 30, 35, 35 »
Negyed- és óra-utással . . 50, 55, 60 »
Honap-szabályzó . . 28, 30, 32 »
» » detto dupla tokkal . . 1 ft. 50 kr.

Ezüst óráláncok 3-8 ftig, hosszuk 6-15 ftig, 3-mas számú aranyláncok rövid 15-70 ftig, hosszú 35-100 ftig. Órák, melyek nem tetszenének, kicserélhetők. Órák, arany s ezüst a legmagas árú cserébe elfogadtnak. Vidéki megrendelések a pénzösszeg előleges beküldése vagy utánvét mellett pontosan teljesítenek.

HETI-NAPTAR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és protestans napár	Görög-orosz napár	Izraeliták napár	N + p	Hold
	Január	Január (ó)	Sebat R.	t. ó. p. ó. p.	t. ó. p. ó. p.
30. Vasár	B. 4 Martina sz.	18 D Athanasz	28 Jonathan	310 25 7 32 4 58 296 19	6 45 3 43
31. Hétfő	Nolocs. Péter	19 Makar ap.	29 Ant. bal.	311 26 7 30 4 59 300 12	7 28 4 46
1. Kedd	Ignác püsp.	20 Euthym	30 Roschod	312 27 7 28 5 1 321 49 regg. este	
2. Szerd.	Gyergy. sz. b. a.	21 Maximin	1 Adar B.	313 28 7 27 5 3 334 17	8 33 6 57
3. Csüt.	Balázs püsp.	22 Timotheus	2	314 28 7 25 5 3 346 33	8 59 8 1
4. Pént.	Izidor. Andrá	23 Kelemen	3 Izsaiás	315 29 7 25 5 4 359 50	9 21 9 4
5. Szom.	Ágota sz. vért.	24 Xenia	4 22. Sabb	316 30 7 23 5 6 10 39	9 43 10 7

Hold változásai. • Ismét holdújulás 31-én 4 óra 57 perczkor délután.

Hatodik kiadás
(magyar nyelven harmadik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 616 (6-12)
Függetlenül a bujakói ragályzástól és Dr. Rodet, lyoni orvos
ragályelleni legbiztosb óv-szeréről.

A férfi és női ivarszerek bonctani ábráival.
Ára: 1 ujforint.
Postán megküldve 10 krajai több
utánvétellel 40 krajai több.
Megrendelhető szerzőtől következő
cím alatt:

Dr. Eiber V. P.

Pesten, József-utca 66-ik számú
saját házában.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában
Pesten (egyetem-utca 4-ik szám), megjelen-
tek és minden hiteles könyvüzemnél kaphatók

Adomák és jellemvonások

a forradalom és honvéd-életből.
(8-rét 192 lap) fuze 80 krajczár.

Köztudomás. BÁRON TESTVÉREK

bank- és pénzváltó-üzlete Pesten,

legutányosabb áron

veszi az új magyarországi jelzalogos

szőlő-váltási kötvényeket.

723 (3-3)

Farsangi czikkek

ajánlják

KERTÉSZ és EISERT

Pesten, Dorottya-utca 2. sz., a „magyar király” című szállóval szemközt.

Báli legyezők.

Legújabb párisiak, változatos kiállításban
1 ft. 20 krtól kezdve 30 ftig.

Falozók szimák és áttörések 35 krtól
2 ftig, selyem rússokkal és festékekkel
díszítve, 2 ft. 20 krtól 10 ftig, mely
utóbbiakból az idén különösen új és
ajánlandó nemek jelentek meg tánczo-
nok és kísérő hölgyek számára, valamint
különművi álarcszáltszerekhez illő is.
Nagy kedveltségnek örvendnek az idén
az új:

Legyező-horgok.

díszesen bronzból készülő s fémcsoc-
kákkal ellátva, melyekre a legyezők táncz-
közben felfüggeszthetők, kiállításukhoz
képest 85 kr. — 3 ftig darabja.

Álarczok.

Gyermek álarczok 10 kr. — 50 krig.
Közönségesek urak és hölgyek számára
15 kr. — 1 ftig.

Eredeti torzképek, állatfejek stb. 30 krtól
4 ftig. Domino-álarczok sodronyból,
selyen, atlasz és bársonyból 40 krtól
2 ft. 50 krig.

Brilliant álarczok igen könnyű és ked-
veltek 1 ft. 20 krtól 3 ftig.
Tréfiá pléh-örök 15 — 50 krig.

Ékezetek.

hölgyek és urak részére, legújabb ízlemben
acél, teknősbéka, elefántcsont, kris-
tály, csmiol, jet, dobó or, utánzótt gyé-
mántok, utánzótt korallgyöngyökből stb.
készülve és nevezetesen:

Ekszer-készletek, összehangzó izlésű mell-
tűt és fülfüggőket tartalmazók 75 krtól
30 ftig, mellűk (brochok) 10 krtól 10
ftig, legújabb hajdíszek Chignon bog-
lárok és fésűk 35 krtól 10 ftig, nyak-
ékek 10 ftig, ingelő- és inguj-gombok
készletekben is 5 krtól 7 ft. 50 krig,
schawl és nyakkendő-tűk 10 krtól 5
ftig, medallionok 20 krtól 5 ftig, óra-
láncok 10 krtól 6 ftig, színház és álarc-
csos ékezetek.

Egyéb pipere-czikkek
dús választékban és minden áron:

Haj, ruha, bársony és kalapkefék, fog-
köröm- és fésűtisztító kefések. Min-
denemű fésűk, kézi és zsebbeli tűk,
hajfűrt-hengerek és hajfűrt tekerc-
sek, hajtűk, gombostűk, köröm-re-
szelők, kesztyű-gombolók és tágitók,
köröm-ollók, kolmizó ollók stb.

Levélbeli megrendelések különös figyelemmel és gyorsan eszközöl-
tetnek, kerjük azonban a küldendő tárgy arának közelítő megbá-
rozását. Meg nem felelő tárgyak visszavetnek.

727 (2-3)

Hirdetés.

Hat vizimalom bérletéhez egy jóra való szakavatott társ kerestek,
tük, levélben vagy személyesen is értekezni lehet **Francsek Pál**
bérlelvel.

vasuti és posta állomás Issaszegh.

730 (2-2)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Kilián György m. kir. egy. könyvkereskedésének bizományában,
Pesten, vaczi utca, Drasche-féle házban, megjelent:

FÖLDMÉRTAN

kézikönyv, műegyetemi, erdészeti és más rokon intézetek előadására
és mérnöki használatra, különös tekintettel hazai viszonyainkra.

Irtá

725 (2-2)

KRUSPÉR ISTVÁN.

a budai kir. József műegyetemen a gyakorlati mértan és felső geodézia tanára.

XVI könyvatom táblával. — Ára 7 ft.

Fűszerkereskedés megnyitás.

Van szerencsém ezenel a t. cz. közönségnek tudomására hozni, misze-
rint a B. és J. czég alatti fűszerkereskedést átvettem, melyet egyáltalában
friss árukkal ellátván, ezentul is főfeladatommak tekintendem, a t. cz. közön-
ség becses bizalmát jó, olcsó és pontos kiszolgáltatás által kiérdemelni.
Enek következtében ajánlani

**5 font jőféle s tisztalású
kávé csak 2 ft. 80 kr.**

5 font

Portorico-kávé . . . 3 ft. 40 kr. Plant-Clyon-kávé . . . 4 ft. 20 kr.
Arany-Java-kávé . . . 3 „ 80 „ Cuba-kávé egész finom 4 „ 40 „
Laguayra-kávé . . . 4 „ „ Gyöngy-kávé egész fin. 4 „ 50 „

tovább:

Cukor, brasiiai-rhum egy pint 1 ft., legfinomabb jamaikai-
rhum, Pecco-virág- és Souchong-thea, sardínák, mustár és sajt-félék
a legutányosb áron kaphatók Pesten,

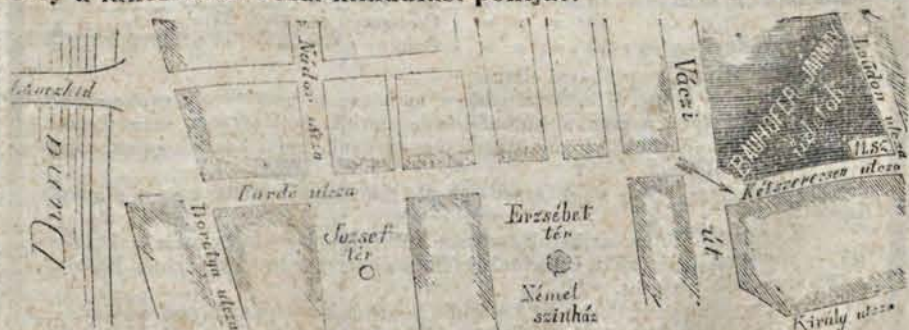
Jármay Arminnál

(ezelőtt Bauhofer és Jármay.)

a két szerezcsen- és Laudon-utca szögletén, 11-dik szám alatt

Videki megrendelések a pénzüsszeg beküldése vagy utánvét mellett a leg-
gyorsabban eszközölnetnek.

A t. cz. vidéki közönségnek! Üzlettem könnyebb feltá-
lása tekintetéből szolgáljon tájékozással az itt lenyomott tájrajz,
mely a lánchidtól veszi kiindulási pontját!

6-ik szám.

Tizenhetedik évfolyam.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyzer hasábját petít sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy
többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítottak. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. —
Béleg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkraczár.

Rocheport Henrik.

Oly férfit mutatunk be olvasóinknak,
kiről egy idő óta az egész világ beszél, s kit
Franciaországban az uralkodó hatalomra
nézve félelemmel maga az uralkodó hatalom
tett. Tapasztalásból tudjuk mi is, hogy az
abszolút kormányok az árnyéktól is félnek,
mint a kit a rozslékiismeret bánt. Ilyen
árnyék volt úgy szólván Rocheport másfél
évvél ezelőtt, midőn éles humorát és satyri-
kus tehetségét, mely addig az élelapokban
és ujdonsági rovatokban nagyrészt a társad-
almi téren mozgott, a politikai térre vitte
át. A kormány kezdte üldözni, s rövid idő
alatt nagy emberre tette a fran-
cia nép szemében.

Rocheport 1830-ban született.
Atyja marquis volt, s ő is visel-
hetné a grófi címet, de nem vi-
seli. Ifjabb koráról kevés bizonyos
adatunk van; azt mondják, hogy
nem volt mindig olyan demokrata
és köztársasági, mint most, s az
orleanistákkal tartott. Azt is
mondják, hogy az ötvenes évek-
ben a jelenlegi kormány szolgálta-
tában állott, még pedig Hauss-
mann mellett, kit később annyit
ostorozott tollával. Mint író ne-
hány évvel ezelőtt a „Charivari”
című élelapban, s a „Figaro”-
ban, a párisiak e kedvencz lapja-
ban, kezdett fölteni, s irt néhány
apró vigjátékot is. Hanem Ville-
messant a „Figaro” szerkesztője,
kinek elve senkivel sem rontani
el a barátságát, s ki különben
mindegyik párt kedvére tart mun-
katársakat, kénytelen volt Roche-
portot munkatársai sorából elbo-
csátani, mint mondják, a kormány
kívánatára, mert a kormány ész-
revette, hogy abban, a mit Roche-
port ír, a közönség a sorok közt is
olvas, s e tekintetben Rocheport
különös ügyességet fejtett ki a
császári család ellen intézett gú-
nyolódásainak elburkolására.

Midőn 1868-ban az új sajtó-törvény élet-
belépett, mely szerint arra, hogy valaki
lapot indítson, nem volt többé szükséges a
kormány engedélye, Rocheport elhatározta,
hogy maga ad ki lapot. Meg is indította a
„Lanterne”-t (Lámpás), melyhez munkatárs

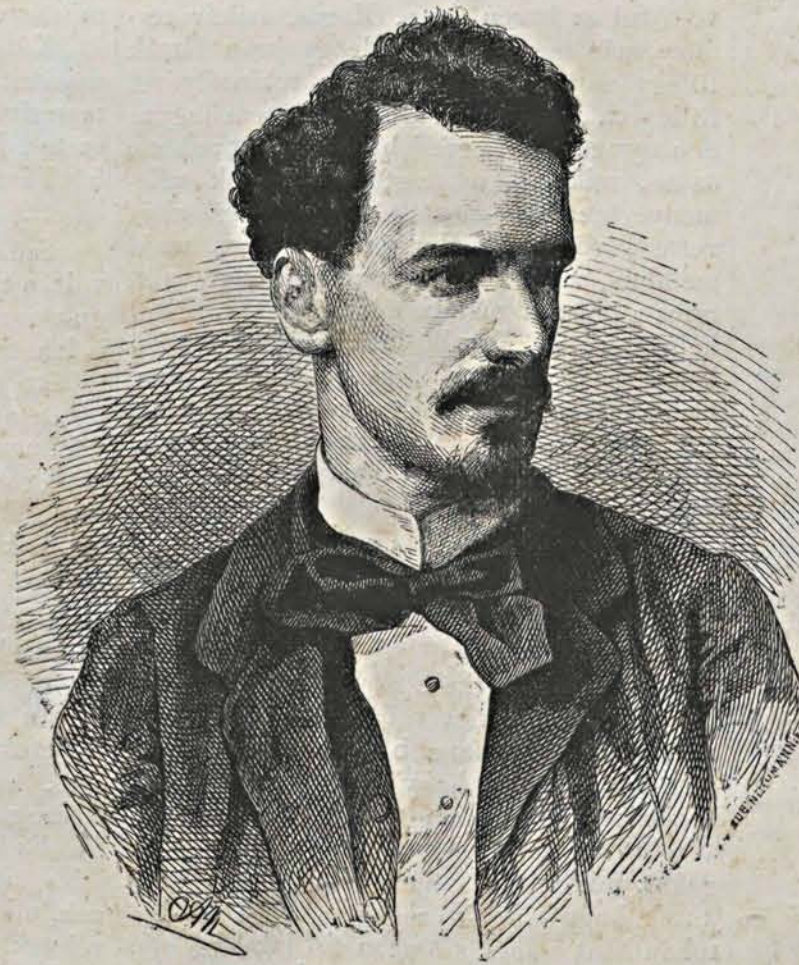
sem kellett, mert ő maga írta meg. Az első
szám hatása rendkívüli volt; nem bírtak
annyit nyomtatni, hogy mind el ne kapkod-
ták volna. Telve volt az gúnynyal és a leg-
kiméletlenebb élecekkel támadta meg a
császárt, a császárnét, a császári család többi
tagjait, a minisztereket és a szereplő egyéni-
ségeket. Az első számot még nem foglalták
le, de sajtóper már ezért is kapott; a másod-
dik és harmadik számot azonban lefoglalt-
tatta a kormány, mindazáltal sok példány
jutott a közönség kezére, s ezek aztán ágio-
val keltek. A három számért elítélték Roche-

retet, s a „Lanterne” megszűnt, hanem
Rocheport látogatására ezren és ezren jöt-
tek Brüsszelbe, s a mit meg nem írhatott,
elmondta szóval, s Rocheport a párisi nép
bálványa lett.

A mult évi általános választások alkalmával Páris egyik kerületében Jules Favre
ellen léptették fel, s ez hiba volt, mert a kö-
zönség józanabb része még sem tekintette
méltnak arra, hogy Favre-val mérkőzzék.
Meg is bukott, de miután Gambetta, kit
Páris első kerülete és Lyon városa is meg-
választott, az utóbbi megbízatást fogadta el,
s az előbbiről lemondott, a pótvá-
lasztás alkalmával Rocheport nagy
többséggel választatott meg a
méréskeltebb Carnot ellenében.

A kormány, s illetőleg a császár,
birt annyi tapintattal, hogy szabá-
don engedte visszajöni Francia-
országba Rocheportot, ki részt is
vett a választási mozgalmakban,
bár ez idő alatt a dícső, mely-
lyel a nép körülvette, kezdett
már homályosulni. Nem volt szó-
nok, s az első napokban alig volt
képes néhány szóban elmondani vá-
lasztói előtt, kik pedig folyvást
szóra készítették. Az esküt, melyet
törvény szerint Franciaország-
ban minden képviselőjelölt köteles
letenni, letette ő is, bár ez az eskü
hűségre kötelez a császár és alkot-
mány iránt; de Rocheport, midőn
e miatt kérdőre vonták, azt mon-
dotta, hogy letesz ő még tíz esküt
is, ha akarják, s meg fogja tartani
ugy, mint Napoleon Lajos meg-
tartotta azt az esküt, melyet
1848-ban az alkotmányra és köz-
társaságra tett.

Rocheport helyet foglalt a tör-
vényhozótestületben, s szólott is
már néhányszor. Első nyilatkoza-
tai higgadtak és parlamentariskok
voltak, hanem azóta már többször
kitört belőle a „Lanterne” szerkesz-
tője, s ha csak lehet, igyekezik választói legfőbb
kívánatának eleget tenni, s sérteteti a csá-
szárt. A mult év vége felé politikai napilapot
indított „Marseillaise” cím alatt, melynek
okulva „Lanterne” példáján, egy ideig békét
hagyott a kormány, bár folyton ígatott s

ROCHEFORT HENRIK.

fortot három évre és 30,000 frank bírságra,
de mielőtt elfogták volna, menekült Brüss-
zelbe. Itt folytatta lapját, s ő és barátjai
minden szám Franciaországba becsempészé-
sére valami új módot találtak ki, míg végre
a belga kormány is felmondta a vendégsze-